

לרש"י אין בו חיוב שמחה, ולריב"א (תוד"ה לילי) גם בו יש חיוב שמחה. אבל בליל יו"ט ראשון אין חיוב שמחה, ד"אך חילק", ועדיף לרבות ליל יו"ט אחרון משום שיש שמחה לפניו כל לילות ימות החג, משא"כ ליל יו"ט ראשון.

אימורי חגיגת ט"ו נפסלים בלינה ביום ט"ז. רב כהנא יליף אף שאר אימורים (תוד"ה מנין) מדכתיב "ולא ילין חלב חגי עד בוקר" וסמין ליה "ראשית" לומר שהכונה לבוקר הראשון. ולרב יוסף סתם בוקר הכונה לבוקר ראשון.

ע"א: חגיגת י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד (ולעיל ע. יש בזה מחלוקת), דכתיב "לא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבוקר" ואיירי בחגיגת י"ד שהיא נשחטת עם הפסח בערב, והכונה לבוקר השני שהוא הבוקר אחרי "ביום הראשון". וחגיגת ט"ו גם נאכלת לב' ימים ולילה אחד דכתיב "ואם נדר או נדבה".

חיוב חטאת בטועה בדבר מצוה

לאחר שנתבאר לעיל מה בהקרבנות הפסח דוחה שבת, מבארת הגמ' מה הדין בעושה מלאכה שאינה דוחה שבת, דבעלמא העושה מלאכה בשבת בשוגג חייב חטאת, אולם י"א שיש אופנים שפוטרים אותו מחטאת מחמת שהוא בא לעשות מצוה וטעה, וג"מ בשחיטה בשבת במחשבה שזה זבח שמותר לשוחטו בשבת, או במילה בשבת במחשבה שזה תינוק שזמנו למול בשבת, ובעוד מקרים, וכדלהלן.

טעה בדבר מצוה בשחיטה בשבת בטעות -

הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת והוא סבור שכמו שמותר לשחוט פסח לשמו כך מותר שלא לשמו, חייב עליו חטאת מפני שחילל שבת בשוגג. ושאר כל הזבחים ששחטם לשם פסח שלא בכונה (ורישא אי עקירה בטעות לא הויא עקירה איירי דווקא בכונה), לר' יהושע אם אינם ראויים לפסח כגון עגל או איל בן שתי שנים או נקיבה חייב אם הוא סבור שזה מותר או שהיום לא שבת, ולא חשיב טועה בדבר מצוה כיון שידוע שהם לא כשרים לפסח, ואם ראויים הם כגון שה בן שנה של שלמים, ומתוך שהוא בהול לשחוט פסחו לא זכר שהקדישו לדבר אחר, ר"א מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר דס"ל דטועה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור מחטאת, וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים, ואף הנשחטים לשם פסח מכשירים רבי יהושע. (והיינו לר"ש אבל לר"מ (ע"ב:) בין בראויים בין באינם ראויים פטור מפני שמאז שהופרשו הוא טרוד במחשבתו להקריבם ומחמת כך טעה).

רב אומר שמקורו הוא מדכתיב "וזבחת פסח לד' אלוך קרבן צאן ובקר" וכיון שפסח בא רק מכבשים ועיזים בהכרח שבקר זה חגיגה והתורה קראה לזה פסח. ולרבנן לומדים מזה שמותר הפסח - הפריש שה ואבד ונתכפר באחר ונמצא, או שהפריש מעות לפסח והוזלו טלאים ונשארו לו מעות, יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר והיינו שלמים. ומה שלרבנן אף קרבן ציבור - חגיגת ט"ו שהיא באה באסיפת הציבור וזמנה קבוע אינה דוחה שבת, (ואף שכל קרבן ציבור צריך לימוד מיוחד שהוא דוחה שבת, חגיגה היא בכלל שאר קרבנות המועד שדוחים שבת. תוד"ה הא, השני) המקור הוא מדכתיב "וחגותם אותו חג לד' שבעת ימים" ואיירי בסוכות שתשלומי חגיגת ט"ו היא כל שמונה, וכיון שימי החג הם שמונה כוונת הכתוב שחגיגה קריבה רק ז' ימים, והיינו ברוב השנים, אבל אם חל יו"ט ראשון של חג השבת קריבה רק ו' ימים כיון שגם שמיני עצרת חל בשבת.

ע"א. שלמים ששחטם ערב יו"ט אינו יוצא בהם ידי חובת שמחה, דכתיב "וזבחת ושמת" בעינן זביחה בשעת שמחה. והא דתניא שחגיגת י"ד יוצא בה משום שמחה, איירי שעיקב ושחטה בט"ו, ומוכרחים לומר כך, שהרי ברייתא זו היא לבן תימא, ואם שחטה ב"ד נפסלה בלינה. והא דתני ההלל והשמחה בשלמים שמונה, אם חל יו"ט ראשון בשבת דאינו יכול לשחוט בערב כיון שאינו זמן שמחה, מקיים מצות שמחה בכסות נקיה ויין ישן, אבל אין לומר שמקיים מצות שמחה בשעירי הרגלים (-שעיר חטאת שהיה בא משל ציבור בכל יום, וכל חטאות החיצונות נאכלות), שהרי א"א לצלותם או לבשלם בשבת, ובבשר חי ליכא שמחה, ועוד אף שיש שמחה בבשר חי הרי אינם נאכלים אלא לכהנים. וי"א ששלמים ששחטם ערב יו"ט יוצא בהם יד"ח שמחה, דלא בעינן זביחה בשעת שמחה.

שלמים ששחטם ערב יו"ט אין יוצאים בהם משום חגיגה, דחגיגה היא דבר שבחובה ודבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. וכתבו התוס' (ד"ה שלמים) דאיירי אפילו בהקדישם מתחילה ושחטם לשם חגיגת ט"ו, דבעינן שיסחוט בשעה הראויה לחגיגה.

שמחה בליל יו"ט - ליל יו"ט אחרון יש בו חיוב שמחה ואין שמחה אלא באכילת שלמים, דכתיב "ושמתח בחגך והיית אך שמח" וזה קרא יתירא. (דעת ריב"א (תוד"ה לרבות) שגם שאר הלילות מתרבים מפסוק זה. ולגבי היום האחרון,

סכין שנמצאת ב"ד מותר לשחוט בה מיד, דמסתמא אם היתה טמאה בעליה הטבילה ב"ג כדי שיהיה הערב שמש וב"ד תהיה טהורה, וממילא היא בחזקת טהורה. אבל סכין שנמצאת ב"ג צריכה טבילה דשמא עדיין לא הטבילה כיון שאפשר להטבילה אח"כ.

קופיץ (-סכין גדול, ורובם עומדים לחיתוך בשר ושבירת עצמות ולא לשחיטה) שנמצא - לרבנן דינו כסכין כיון שהקופיץ ראוי לחגיגה לשבירת עצמות, ואף אם הפסח מרובה - שיש חבורה מועטת ויש לכל אחד הרבה בשר, מ"מ כיון שהבעלים חושב שאולי יתמנו אנשים נוספים על הפסח ויצטרכו להביא חגיגה, ממילא הוא מטביל את הקופיץ. (ואי נימא שלבן תימא יש איסור שבירת עצם בחגיגה אף ב"ד צריך טבילה). ואם נמצא הקופיץ קשור לסכין דין הקופיץ כדין הסכין. ואם חל י"ד להיות בשבת אף קופיץ שוחט בו מיד שאף שיתכן שהיה לבעלים סכין אחר לשחיטה והקופיץ שימש לשבירת עצמות, ובשבת אין שבירת עצמות, מ"מ כיון שהוא צריך לה ליו"ט שאחר השבת כבר הטבילה בערב שבת, דבשבת אינו יכול להטבילה. וכן אם מצאו בט"ו שוחט בו שלמים מיד דודאי הטבילה מאתמול.

ע: ואם מת הנשיא ב"ג דמצוה לכל ישראל להתעסק בו ולהטמא ויעשו הפסח בטומאה, אף בסכין אין תולים שהטבילו, שהרי היא עתיד ליטמא, ואם הנשיא מת ב"ד אף הקופיץ בחזקת טהרה שהרי ב"ג לא ידעו שהנשיא ימות, והטבילוהו.

ואם הנשיא היה גוסס ב"ג, סכין שיש בו ספק אחד אם ימות הנשיא ויעשו פסח בטומאה או אומרים שבעליו הטביל אותו מספק שמא לא ימות ויעשו הפסח בטהרה, אבל את הקופיץ שיש בו ספק נוסף שמא יהיה לו בקרבן פסח הרבה בשר ולא יצטרך לחגיגה או חוששים שלא הטבילו דלצורך חגיגת ט"ו יכול להטבילו ב"ד ועל כן צריך להטבילו..

שיטת יהודה בן דורתאי שחגיגה דוחה את השבת, ופרש מן החכמים והלך לדרום רחוק מירושלים כדי שלא יעלה לירושלים ויתחייב בפסח וחגיגה דסבר שחגיגה היא חובה אפילו במרובה. לרש"י איירי בחגיגת י"ד, וכתבו התוס' (ד"ה מאי) שלשיטתו לבן תימא אין חגיגת י"ד דוחה שבת. אבל דעת התוס' דאיירי בחגיגת ט"ו, ולא חשיב כ"כ שזמנה קבוע כיון שיש לה תשלומין כל שבעה, ומה שהוצרך ללכת לדרום ולא הביא בשאר ימי הפסח, י"ל דס"ל שכיון שהוקשה לפסח אין לה תשלומין. ולבן תימא חגיגת י"ד דוחה שבת.

עוד בדין שחיטה שאינה ראויה

בשבת

לאחר שנתבאר מה הדין בטועה בדבר מצוה, בשחיטה או מילה בשבת ובאכילת קדשים ובביאת איסור ובהוצאה בשבת ובאכילת תרומה, חוזרת הגמ' לבאר דיני שחיטה בטעות של דבר שאסור לשוחטו בשבת.

ע"ג. שחט בשבת קרבן פסול כגון שלא

לאוכליו (-חולה וזקן) או שלא למנוויו או לערלים או לטמאים ונעלם ממנו שעשכשו שבת או שהוא חשב שהקרבן כשר חייב חטאת, דלא ניתנה שבת לידחות מפני שחיטה זו, ואם הוא כשר כגון ששחטו לאוכליו ושלא לאוכליו או למנוויו או לשלא למנוויו או למולים ולערלים או לטמאים ולטהורים פטור, ואף שזה פשוט שאם שחט קרבן פסול חייב ובקרבן כשר פטור, המשנה שנתה דינים אלו אגב שלא לשמו שיש שם מחלוקת ר"א ורבי יהושע.

שחטו ונמצא בעל מום חייב, אבל שחטו ונמצא טריפה בסתר, או שנודע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו פטור, מפני ששחט ברשות והוא אנוס דלא היה עליו לבדוק זאת. וכתבו התוס' (ד"ה שחטו) שבנמצא טרפה בסתר פטור רק לר"מ, אבל לר"ש כיון שלא עשה מצוה חייב.

באיזה אופן השוחט חייב גם למ"ד מקלקל

בחבורה פטור - למ"ד מקלקל בחבורה פטור דס"ל שהעושה חבורה לקלקל פטור, וחובל אינו חייב אלא בשוחט שזה תיקון או בחובל בבהמה והוא צריך את הדם להאכילו לכלבו, שחטו שלא לאוכליו חייב משום שהוא תיקן שאם עלו אימוריהם למזבח להקטיר לא ירדו. וכן בשחטו ונמצא בעל מום חייב אם המום הוא בדוקין שבעין, לר"ע שאם עלו לא ירדו הואיל ובעופות זה כשר לכתחילה, אבל בשאר מומין ירדו, מפני שלא היה פסולם בקודש. וכן בשחטו ונמצאת טריפה בסתר חייב אע"פ שאם עלתה תרד מפני שתיקן להוציאה מידי טומאת נבילה, והשוחט חטאת בשבת בחוץ לשם ע"ז דחייב ג' חטאות שבת ע"ז ושחטו חוץ חייב אע"פ שתקרובת ע"ז מטמאה אפילו באהל מפני שתיקן להוציאה מידי אבר מן החי ונ"מ שאם אכלו בן נח אינו נהרג.

וכתבו התוס' שביאור זה הוא לפי הצד שתקרובת ע"ז מטמאה מדאורייתא, אבל אי נימא שזה דרבנן יש תיקון במה שהנכנס למקדש בטומאה זו פטור. עוד כתבו התוס' (ד"ה לדברי) שרבי יהודה שסובר שמקלקל בחבורה פטור, פטור באופנים הנ"ל, דס"ל מתעסק פטור, והכא הוא סבור שזה זבח אחר, וכוונת הגמ' כאן לבאר דברי המשנה לפי רבי יוחנן שסובר שגם ר"ש פטור במקלקל לגמרי. אך הקשו התוס' שגם לרבי אבהו שסובר שר"ש מחייב גם במקלקל לגמרי הכא פטור משום דהרי ר"ש פטור במלאכה שאינה צריכה לגופה, וא"כ גם לדבריו הגמ' צריכה לבאר איזה תיקון יש כאן.

בהמה שנתבטלה ממנה סיבת הקרבן שלשמו הוקדשה, האם מותר להקריבה לשם קרבן אחר ללא עקירה-

טרוד מאז הפרשתו, אע"פ שאין אדם מחליף ביניהם. וכן השוחט חולין לשם פסח פטור משום דמיחלף ויכול לומר טעיתי סבור הייתי קדשים הן, אע"פ שאינו טרוד. אבל שחט בעלי מומים חייב דלא מיחלף ואינו טרוד.

דעת ר"ל וריו"ח בטועה בדבר מצוה-

אמר ר"ש בן לקיש **נתחלף לו שפוד של נותר בשפוד של צלי** של קודש הראוי לאכילה ויש מצוה לאכול קדשים דכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", ואכלו חייב דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה, ונותר חייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת דכתיב "ואוכליו עונונו ישא". וריו"ח אמר **בעל אשתו נדה חייב, יבמתו נדה** בביאה ראשונה פטור. י"א דלריו"ח כ"ש בשפוד שחייב, שהרי לא עשה מצוה וכר"ל דאין שם אפילו לחלוחית מצוה, אבל במעוברת מ"מ איכא שמחת אשתו, וי"א שבשפוד פטור ריו"ח כיון שאין לו את מי לשאול משא"כ בנדה, והחילוק בין אשתו ליבמתו הוא (שאלת הגמ' היא לפי הלשון השניה שריו"ח פטור את האוכל נותר אע"פ שלא עשה מצוה, וממילא כיון שלפי מחשבתו עשה מצוה יש לפטורו אע"פ שבאמת היא נדה. תוד"ה באשתו), דאיירי באשתו סמוך לוסתה שאין לו מצות עונה דבני ישראל מזהירים לפרוש מנשותיהם עונה אחת סמוך לוסתן דכתיב "והזהר בנדתה", ואיירי במעוברת (אבל בסתמא יש מצות פריה ורביה, ואף באשתו מעוברת הרי חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה אפילו שלא בשעת עונתה (לפי מה שהוא חמר או טייל או תלמיד) אם רואה שהיא מתאוה לו), ויבמתו כיון שהוא בוש לשואלה אם היא סמוך לוסתה חשיב טריד במצוה. (ובאשתו אף שאינו יודע שהיא סמוך לוסתה היה עליו לשאול, דאין לאשה חזקת טהרה אלא כשיודע שלא הגיע זמן וסתה, וה"ה דמצוי למימר שאינו יודע אם היא נדה גמורה. תוד"ה סמוך).

הגמ' מנסה למצוא מקור לריו"ח שבטרוד בדבר מצוה פטור, מהא דאמר רבי יוסי **שהמוציא לולב ביו"ט ראשון של חג שחל בשבת פטור**, או מדברי רבי יהושע שפוטרי השוחט שאר זבחים לשם פסח, או מדברי רבי יהושע בתינוקות, והגמ' דוחה דילמא התם פטור משום שזמנו בהול אבל באין זמנו בהול לא.

עוד מנסה הגמ' להביא ראיה לריו"ח ממי **שאכל תרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה** שהוא זר גמור דכתיב "לא יחלל זרעו" שמחללו מדין כהונה, ש(ר"א מחייב קרן וחומש, ו)רבי יהושע פטור כיון שטעה בדבר מצוה. והגמ' דוחה דשמא איירי בחמץ בערב פסח שזמנו בהול, או דשאני תרומה שאכילתה נקראת עבודה דכתיב "עבודת מתנה אתן את כהונתכם" מתנות כהונה שנתתי לכם הרי הם כעבודה, ועבודה כשרה בדיעבד לר' יהושע אף אם הכהן נמצא בן גרושה וחלוצה, דכתיב "ברך ד' חילו ופועל ידיו תרצה", (ות"ק פוסל).

ר"א טען שאם פסח שמותר לשוחטו לשמו, כששינה חייב, כ"ש שאר זבחים שאסורים לשמן שכששינה חייב. ואע"פ שפסח ששחטו שלא לשמו איירי בכונה (-עוקר) ובשאר זבחים איירי בטועה, לר"א אין חילוק ואם חייב בעוקר חייב אף בטועה.

ולרבי יהושע לא קשיא דשאני עוקר מטועה, ואמר רבי יהושע לר"א שאף לדידך אינו נכון דפסח חייב, שהרי שינה לדבר האסור דאסור לשחוט שאר קרבנות בשבת, אבל שאר זבחים שינה לדבר המותר, דיש לחלק בין תרתי לגריעותא והיינו עוקר לדבר האסור, לתרתי לטיבותא והיינו טועה לדבר המותר. תוד"ה לדידך.

אמר לו ר"א אימורי ציבור כגון תמידים ומוספים יוכיחו שהם מותרים לשמן והשוחט שאר זבחים בשבת לשמן חייב.

אמר לו רבי יהושע שאני אימורי ציבור שיש להם קצבה - שאין רבים עסוקים בהם, ולא היה לו לחשוב שצריך עוד לשחוט, אבל פסח שאין לו קצבה והוא רואה רבים שעדיין שוחטים, ואפילו אם הוא כבר שחט הוא מצא זבח בעזרה וחשב שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא חשיב בטועה בדבר מצוה ופטור. ולר"מ אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור.

ע"ב. טעה בדבר מצוה במילה בשבת-

מי שהיו לו שני תינוקות אחד למולו אחד השבת ואחד בשבת ושכח ומל את של אחד השבת בשבת, לתנא דמתני' (שבת) חייב לכו"ע דבטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה מודה רבי יהושע, ולר"מ דברייתא ר"א מחייב חטאת ורבי יהושע פטור.

אחד למולו בערב שבת ואחד למולו בשבת

ושכח ומל את של ערב שבת בשבת והתינוק השני לא מלו אותו בערב שבת מפני חולי או אונס, והוא סבור שזה זמנו בשבת, דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת, לתנא דמתני' ר"א מחייב חטאת, ורבי יהושע פטור דס"ל שהטועה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור, והכא אע"פ שחילל שבת מ"מ קיים מצות מילה, ולר"מ דברייתא בזה חייב לכו"ע. לרב אמי מתני' איירי כשמל את של ערב שבת בשבת לפני התינוק השני, ורבי יהושע פטור משום שהוא טרוד בתינוק של שבת, (משא"כ באימורי ציבור שרבי יהושע מחייב איירי ששחט אותם לפני ששחט זבח אחר לשמם). והגמ' שואלת שא"כ באופן זה גם ר"מ מחייב בשוחט לשם אימורי ציבור כמו שמצינו שמחייב במל של ע"ש בשבת וקס"ד שמל של שבת תחילה. והגמ' מעמידה שקדם ומל את של שבת בערב שבת ובשבת עדיין אינו יודע מהטעות, שאותה שבת לא ניתנה לידחות, ואף שניתנה לידחות לגבי תינוקות דעלמא, לגבי האי גברא לא ניתנה לידחות, (אבל בשוחט לשם אימורי ציבור ניתנה מתחילה השבת לידחות).

ע"ב: עוד בשיטת ר"מ- שחט עגל של

שלמים לשם פסח, לר"מ פטור כיון שהוא

אמר רב אשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר, וכיון שחטאת ואשם אינם באים בנדבה אין לקרבן זה תקנה, וחטאת שמתו בעליה מתה, ובאשם ירעה עד שיפול בו מום שיוכל לפדותו ולהוציאו לחולין, וכל הרועין דמיהם נופלים לנדבה ומביאים מהם עולות לקיץ המזבח, הבשר לשם והעורות לכהנים, ואם ניתק לרעיה ולא המתין שיומם אלא שחטו סתם כשר לעולה לקיץ המזבח כיון שלזה הוא עומד.

הגמ' מבארת שרב סובר דלא בעי עקירה כיון שהוא עומד לכך, ובאמת אף בלא ניתק לרעיה כשר, אלא שגזרו לפסול כדי שלא יבואו לעשות כך בסתם אשם, וכרבי יהושע שאשם שמתו בעליו או נתכפרו ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה לנדבה לעצמו (והוא סומך עליה ונסכיה קרבים משלו) אבל גופו אינו כשר לעולה אע"פ שמקריבו לעצמו, גזירה שמא יבוא להקריבה לעולה גם אם לא נתכפר, (ולר"א ימות דס"ל שאשם דינו כחטאת דכתיב "כחטאת כאשם", (וכן בשלא לשמו או שנכנס דמו לפנים), ולת"ק ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה לעולת ציבור, ואינו סומך עליה ונסכיה אינם קרבים משלו). ואחרי שהגמ' מוכיחה שבעי עקירה הגמ' מעמידה את רב כששחט לשם עולה ולא כששחט סתם, והגמ' דוחה עפ"י דברי ר' חייא בר גמדת דלהלן וחוזרת לאוקימתא הראשונה. התוס' (ד"ה אשם) מבארים שהניתוק לרעיה שמוציאו בזה משמירת קרבן הרגילה הוא דין דרבנן כדי להזכיר שצריך לעוקרו מהקרבן הראשון.

ע"ג: במתני' איתא ששחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו פטור מפני ששחט ברשות, ובברייתא קתני ע"ז ובחול ישרף מיד, ומבואר דבעי עקירה ועל כן פסח הוא ופסולו בגופו שנשחט שלא למנויו, ולכן ישרף כמו בפיגול ונותר וטמא ויוצא, דאי לא בעי עקירה והוא נעשה שלמים, א"כ אין פסולו בגופו אלא משום ששחטו אחרי תמיד של בין הערבים ועבר על עשה ד"עליה השלם", והוא טעון עיבור צורה לינת לילה לעשותו נותר לפני השריפה כמו היכא דפסולו בדם ובעלים שכיון שאין פסולו בגופו אין שורפים קדשים בבזיון. לרש"י הכונה לנשפך הדם או שמתו או נטמאו הבעלים אחרי זריקת הדם, שזה פסח כשר אלא שאין לו אוכלין, וע"י עיבור צורה נעשה פסולו בגופו. ולתוס' (ד"ה בדם) רק קודם שחיטה חשיב פסולו בגופו, והכא מיירי אחר שחיטה וקודם זריקה. עוד כתבו התוס' (ד"ה פסולו) שאף שפסח שנטמאו בעליו או שמשכו ידיהם הוא ראוי לפסח אם ימנו אחרים עליו, היינו דווקא כשנשאיר אחד מבני חבורה עליו, ולא כשנשאיר לגמרי בלא בעלים.

ולרבי חייא בר גמדת מעמידים את המשנה בפ' תמיד נשחט בשהיו הבעלים טמאי מתים שנדחים לפסח שני, ודווקא בזה בעי עקירה אבל בעלמא לא בעי עקירה, וצ"ב למה לרב אצלנו הפסח ישרף מיד. ואין לומר שהפרישו את הקרבן לפני חצות והבעלים מתו אחר חצות, וכל הנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, והא דקיימא לן שמותר הפסח קרב שלמים

איירי שאבד קודם חצות ונמצא אחרי שחיטת הפסח, שלא היה ראוי לשחיטת הפסח לעולם, שהרי רב עצמו סובר שבעלי חיים אינם נדחים ואין דיחוי אלא בדם או בבעלים. ואין לומר שהברייתא סוברת כר"א שהשוחט קרבן אחר לשם פסח פסול, וא"כ חשיב פסולו בגופו, שהרי לר"א טועה בדבר מצוה חייב ויתחייב חטאת ובמשנה הנ"ל איתא שפטור. וצ"ל שהברייתא כרבי יוסף בן חונאי דס"ל שקרבנות הנשחטים לשם פסח או חטאת פסולים וחשיב פסולו בגופו ולכן ישרף מיד, ובפטור דטעה בדבר מצוה ס"ל כר' יהושע.

שיטת רבי ישמעאל בנו של ריו"ח בן ברוקה שאם שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם וכו' אם היה שהות ביום לברר אם משכו או נטמאו או מתו חייב דלאו טועה בדבר מצוה הוא אלא שוגג שהוא קרוב לפשיעה, ותעובר צורתו ויצא לבית השריפה, דס"ל שאפי' פיגול צריך עיבור צורה, ולא משום דלא בעי עקירה שהרי בנטמאו בעלים ודאי בעי עקירה, כמו שאומר רבי חייא בר גמדת הנ"ל.

כיצד צולין

דרך צלית הפסח

כתיב לגבי אכילת הפסח "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו". ולהלן יבואר איך צולים את הפסח על כרעיו ועל קרבו, באופן שיחשב כולו צלי ולא מבושל.

ע"ד. כיצד צולין את הפסח-

מביאים שפוד של עץ רימון. ולא של מתכת, כיון שבמתכת חם מקצתו חם כולו, והבשר נצלה ע"י השפוד ואין זה צלי אש. ולר"י אפשר לצלות את הפסח אף בשפוד של מתכת ולא אמרינן חם מקצתו חם כולו. ואין צולין עם שפוד של דקל תאנה אלון חרוב ושקמה, מפני שהם מוציאים מים והוי כמבושל, אבל של רימון אינו מוציא מים מפני שקשריו חלקים, ואי בעית אימא איירי בנטיעה בת שנתה שאין בה קשרים. וצריך שמקום החתך של השפוד יהיה בחוץ כדי שלא יצאו משם מים.

תוחבו לשפוד מתוך פיו עד בית נקובתו מפני שהחלק הרחב שבשפוד צריך להיות למטה כדי שהפסח לא יפול, ונותנים את בית השחיטה למטה כדי שהדם יזוב משם. (תוד"ה כיצד).

היכן מניחים את כרעיו ובני מעיו- לרבי יוסי הגלילי נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו. ולר"ע אומר כמין בישול הוא זה שמבשל בני מעיו בתוכו כמו בתוך הקדירה, אלא תולין כרעיו ובני מעיו מבחוץ בשפוד למעלה מפיו של הטלה.

איסור אכילת גדי מקולס בזמן הזה במקום שנהגו שלא לאכול אסור לאכול בלילי פסח

בזמן הזה גדי שצלאו כולו כאחת דנראה כאוכל קדשים בחוץ, אבל אם נחתך ממנו אבר אע"פ שנצלה עמו אח"כ, או ששלק אבר אחד אע"פ שאותו אבר מחובר לגדי, מותר לאוכלו בליל פסח בזמן הזה. וכתבו התוס' (ד"ה נחתך) שדין צלית הפסח כולו כאחד הוא מצוה, אבל אינו לעיכובא.

כבולעו כך פולטו ודיני מליחת בשר

כיון שדם אסור באכילה, אסור לבשל בשר לאחר שחיטתו בלא למלוח את הבשר מתחילה ולהוציא את דמו. הגמרא כאן דנה בכמה אופנים שלא עשו מליחה, האם יש בזה איסור משום הדם, או שאין בזה חשש דם.

מולייתא- רבה מתיר לאכול מולייתא -בשר ממולא בין הבשר לעצמות בבשר שלא נמלח או שמלחו כמליחת צלי וצלאו, דכבולעו כך פולטו לחוץ והוא נשרף מהאש, ואפילו אם פי הבהמה למעלה מותר. ואביי אוסר אפילו אם פי הבהמה פתוח למטה, מפני שהבשר בולע מהדם. והלכה כרבה.

וכתבו התוס' (ד"ה כבולעו) שבחולין יש מחלוקת אם מותר לצלות כבד ע"ג בשר מפני שהדם מחליק החוצה ואינו נבלע, או שחוששים שהדם נבלע, שם לא שייך לומר כבולעו כך פולטו משום שהדם נופל מבחוץ ואינו נבלע, ושם אין להתיר מטעם כבולעו כך פולטו משום שזה מתיר רק בדיעבד (אמנם בפסח מותר לכתחילה אף שיש בו גם כבד, כיון דכתיב "ראשו על כרעיו ועל קרבו" לא רצו להחמיר). והמ"ד שאוסר לצלות כבד על בשר, היינו מדרבנן, ובפסח לא החמירו, אי נמי איירי שמלח את הבני מעיים מליחה גמורה. ובמולייתא מותר אפילו אם הבשר החיצוני נמלח ושהה כדי מליחה, והפנימי לא נמלח כלל.

מליחת צלי- התוס' (תוד"ה האי) מדייקים מרש"י שצריך איזה מליחה לפני צלית בשר, אבל שיטת ר"ת שצלי א"צ מליחה כלל, מפני שהאש מפליטה את הבשר יותר ממלח, כדמצינו שמבשלים כבד אחר צלייתו אע"פ שמחמירים שלא לבשלו אחר מליחתו, ואפילו אם לא נלצה כל צרכו שלא נפלט כל הדם מותר, דדם האברים שלא פירש אין בו איסור.

הגמ' מנסה להביא ראיה לרבה ממתני' דנותן כרעיו ובני מעיו לתוכו, ואביי דוחה ששם בית השחיטה פתוח לכיוון מטה ויוצא הדם דרך שם.

ע"ד: ומדתני לגבי לב שקורעו ומוציא את דמו, ואם לא קרעו קודם בישולו קורעו לאחר בישולו, אין ראיה, די"ל דשאני לב שהוא חלק ואינו בולע אפילו בקדירה. וכתבו התוס' (ד"ה שאני) שרק מחמת בליעת דם אינו נאסר, אבל לענין שמנונית איסור הוא בולע ונאסר, וכבד אינו בולע כלל דאידי דטריד למיפלט לא בלע. וכתבו התוס' בשם ר"ת שדברי הגמ' שהלב חלק ואינו בולע הם דיחויא בעלמא, דהלכה כרבה דמולייתא שריא.

סמידא- אם הכינו עוף שלא נמלח עם עיסה (לרש"י הכונה לפשטיד"א, ולתוס' (ד"ה טפלו) בפשטיד"א לא אמרינן כבולעו כך פולטו, אלא הכונה שמרחו שם עיסה שביליתה רכה), אם העיסה היא של סולת היא מתפוררת והדם יוצא ממנה ומותר לאכול ממנה אע"פ שיש בה צבע אדום

שהדם ודאי יוצא ואודם זה ודאי לא דמות דם הוא. ובקמח נקי מותר לאכלו רק אם הרוטב מוהל הבשר שזב בלחם צלול. ובשאר קמחים מותר כל שאין הרוטב אדום.

אומצא בשר שהאדים, **ביעי** ביצי זכר (שהאדימו. רש"י. ולתוס' (ד"ה וכן ביעי) אפילו לא האדימו חייב לחותכם מחמת הקרום שעליהם שהוא אסור משום דם), **ומיזרק** ורידים גסים שבבית השחיטה, אם חתכם ומלחם מותר אפילו לבשלם, ואם הניחם על השפוד (במיזרק דוקא אם בית השחיטה למטה) מותר לאוכלם כיון שהדם יוצא, ואם הניחם ע"ג גחלים- לרבינא אסור מפני שהם מתכווצים ודמם נבלע בהם, ולרב אחא מותר מפני שהדם נשאב, והלכתא לקולא כרב אחא, (בשאר מקומות שנחלקו רב אחא ורבינא רבינא לקולא והלכה כמותו מלבד כאן).

חלייה מוהל היוצא כשחותך אומצא, לישנא אחרינא שחולטים אותו בחומץ לאחר צלייתו ודמו נסחט לתוכו, לרב אחא אסור, אבל באומצא שאינו אדום מותר (וכן אמימר וי"א רב אשי נהגו להתיר), ולרבינא אף באינו אדום אסור, מפני שא"א שאין בה חוטין של דם. ודעת התוס' (ד"ה אסמיק) שאם צלה אותה כל צרכה המוהל היוצא ממנה מותר, ואם לא צלאה כל צרכה אף היא עצמה אסורה, וכן אם החומץ אסור גם החתיכה אסורה. ולכן פירשו בשם בה"ג שמדובר בבשר חי שנתנוהו לתוך חומץ לזמן מועט שאינו פולט והדם נצמט בתוכו, והחומץ מותר כיון שהדם לא פירש, ואם הבשר שהה עד שהחומץ האדים החתיכה והחומץ אסורים, ולרבינא אפילו בלא שהה החומץ נאסר, אבל הבשר אינו נאסר בפליטה מועטת כזו.

חומץ שחלטו בו בשר אין מועיל לחלוט בו פעם שניה, ואע"פ שחומץ שהוא חלש מעיקרו מותר לחלוט בו, התם כיון שעדיין לא חלטו בו יש לו כח חליטה.

מה נחשב צלי אש

נאמר בפסח שצריך שהוא יהיה "צלי אש", ולעיל (ע"ד). נתבאר כיצד צולים את הפסח, הגמ' כאן ממשיכה לבאר מה נחשב צלי אש. עוד מבארת הגמ' לגבי דינים נוספים שנאמר עליהם בתורה אש, האם גחלים נחשבים אש או לא.

ע"ה. צלית הפסח על האסכלא- אין צולין

את הפסח על האסכלא, ואם האסכלא מנוקבת מותר, ומעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא מנוקבת.

תנור שהסיקו וגרפו- לגבי פסח לא חשיב צלי אש, דכתיב "צלי אש" ב' פעמים למעט אופן זה. ואם הסיק תנור בקליפי ערלה וגרפו, אף לרבי האוסר הפת (כ"ו:; משום שיש שבח עצים בפת, אם גרפו מותר, לל"ק ילפינן מפסח, ולל"ב ערלה קל מפסח, דפסח הו"א דחשיב צלי אש כיון שחום התנור הוא מתולדת האש ואם מניחים בו בגד הוא נשרף ונעשה פחם ואש, אבל בערלה התורה הקפידה שלא להנות

מעצים דאיסורא, וכבר אין עצים, ובבישל פת ע"ג גחלים הפת מותרת, משום שחום הגחלים בא מחמת עצמם ועפרא בעלמא הם. והיכא שיש אבוקה כנגד הפת הפת אסורה. תוד"ה וגרפו.

האם גחלים נחשבים צלי אש בפסח וכדומה-

בצלית הפסח- חתך את הפסח בשניים ושלשה מקומות ולא הבדיל את החלקים זה מזה, ונתנו ע"ג גחלים, לרבי מועיל דחשיב צלי אש.

בצרעת מכות אש- הנכוה ע"י גחלים או רמץ (-אפר רותח) או סיד רותח או גיפסיס (-מין סיד) רותח או חמי האור, הרי זה בכלל צרעת מכות אש ולא בכלל שחין, (ואף ששחין ומכות אש שוים בטומאתם, נ"מ היכא שיש חצי גריס מכת מכוה מחמת אור וחצי גריס מכת שחין שהוא לקות חום אחר שאינו מחמת האור, אינם מצטרפים), דכתיב ב' פעמים "מכוה". לרב חסדא בא הפסוק לרבות גחלת של מתכת אבל של עץ פשיטא דחשיב אש, ולרבינא (ע"ה:;) מרבים ממכוה שאר הדברים הנ"ל אבל גחלת חשיב אש וא"צ רבוי.

בשריפת בת כהן- אע"ג דכתיב "באש תשרף" היו עושים פתילה מאבר ומתיכים אותה ושופכים לתוך פיה, דכתיב "באש תשרף" לרבות כל שריפות הבאות ע"י האש, אבל אבר מעיקרו שמוציאים אותו רותח מן הקרקע בלא תולדת אש לא מהני דנתמעט מ"באש". (ואין ללמוד דין זה מדאיצטריך קרא לומר שאין שריפת בת כהן דוחה שבת מבואר שאין יכול לשורפה באבר מעיקרו, ד"ל דאיצטריך קרא להיכא שאין לו אבר מעיקרו. תוד"ה למעוטי). ואין שורפים אותה בחבילי זמורות ואפי' בהרבה חבילי זמורות כדי שתמות מהר, דילפינן מבני אהרן שנשרפה נשמתם וגופם קיים שנכנסו בחוטמיהן כמין ב' חוטי אש. ואין שורפים אותה בחמי האור שגם בזה הנשמה נשרפת והגוף קיים, דכתיב "ואהבת לרעך כמוך" ברור לו מיתה יפה.

פרים הנשרפים- כיון דכתיב "ושרף אותו על עצים באש" לא מהני סיד רותח וגפסיס רותח, (דכתיב באש לבסוף משא"כ בשריפת בת כהן), והא דכתיב שם אח"כ "על שפך הדשן ישרף" לא ילפינן שאר מיני שריפות, אלא לרבות אם אין שם דשן, ואם הצית האור ברובו.

ע"ה: כה"ג ביום הכיפורים- כתיב ביה "ולקח מלוא המחתה גחלי אש" ובברייתא איתא שיביא גחלים לוחשות (-בוערות), ולא יביא שלהבת, ולא יביא עוממות (-כבויות, מלשון ארזים לא עממוהו (-לא הכהו את מראיתו) בגן אלוקים"). לרב ששת אם היה כתוב רק גחלי היה יכול להביא בין עוממות בין לוחשות ששניהם נקראים גחלים, ואם היה כתוב אש היה מביא שלהבת דסתם אש אין הכונה לגחלים, קמ"ל שצריך להביא גחלים לוחשות. אך קשה מזה לרבי דס"ל שגחלים

נקראים אש. ולכן מבאר אב"י שאם היה כתוב גחלי היה מביא דווקא עוממות, ואם היה כתוב אש היה מביא או לוחשות או שלהבת דלוחשות הם אש ולא גחלת, קמ"ל גחלי אש שיביא דווקא לוחשות. ורבה מקשה איך היה הו"א שיביא שלהבת בלא גחלת והיינו שימשח את המחתה בשמן ולהדליק בה אש, והרי אפילו לפני מלך בשר ודם אין עושים כך. ולכן מבאר רבא שאם היה כתוב גחלי היה מביא עוממות, ואם היה כתוב אש היה מביא מחצה גחלת ומחצה שלהבת שיטול ממזבח החיצון אוד שהוצת האור ברובו, שעד שיכנס לפני ולפנים הוי כולה גחלת, דאש ממש אין מביאים אפי' לפני מלך בשר ודם מפני שהיא מעלה עשן והמיעוט הוא על שעת לקיחה, להכי כתיב "ולקח... גחלי אש" שבשעת לקיחתם יהיו גחלת.

כמה אופנים שיש לדון אי חשיב צלי אש, ודיני בליעות בתערובות

נתבאר לעיל שפסח שנצלה מחום התנור וכדומה נאסר, ולהלן יבואר מה הדין בכמה אופנים שהפסח או שומן מהפסח התחמם מהתנור וכדומה, האם וכמה מהפסח נאסר, וכן יבוארו דיני בליעות איסור והתר וכדומה באופנים שונים (עילאה או תתאה דבר, מליח וכבוש כמבושל, ואי ריחא מילתא).

נגע הפסח בחרסו של תנור יקלוף את מקומו מפני שאותו מקום התבשל מחום התנור, והוי כתנור שגרפו שנתמעט לעיל מדכתיב צלי אש ב' פעמים. וכתבו התוס' (ד"ה תנן) שגם לשמואל דס"ל תתאה גבר ניחא דצריך קליפה, דעד שהוא מתקרב הוא בולע מעט, אי נמי י"ל דאיירי שנגע מלמטה, אי נמי חרס התנור חם הוא.

נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו שומן שהתחמם מהחרס ונבלע בפסח, יטול את מקומו - יטול חתיכה עבה מפני ששומן נבלע בעומק החתיכה. וכתבו התוס' (ד"ה יטול) דכל היכא דסגי בקליפה איירי שיש בו רק מעט רוטב, דאי לאו הכי הרוטב שבמקום שנאסר נכנס בעומק וצריך נטילה.

נטף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו מפני שהרוטב התחמם מהסולת ואסור לאוכלו משום דהוי צלי מחמת דבר אחר, וצריך לשרוף את הקומץ כשאר קדשים פסולים.

ע"ו. דינו בליעות בתערובות- דבר חם שנפל לתוך דבר חם כגון בשר וחלב או איסור והתר, אסור, וצונן לתוך צונן צריך הדחה, ואם נפל חם לתוך צונן או צונן לתוך חם- **לרב עילאה גבר** (העליון מנצח) ואם העילאה חם הוא מחמם את התחתון ושניהם נעשים חמים והם בולעים אחד מהשני, ולכן אסור, ואם הוא קר מותר מפני שהעליון מצנן את התחתון ולא בלעי, **ולשמואל** (וכן מבואר בב' ברייתות ולכן אע"פ שהלכה כרב באיסורי בהא הילכתא כשמואל) **תתאה גבר**, וממילא אם התתאה חם אסור, ואם התתאה קר מותר, ומ"מ אסור כדי קליפה דכיון דחם הוא עד דמיקר ליה א"א דלא בלע פורתא. והיכא שהדבר שטעון קליפה הוא לח כגון חלב, דעת ר"ת (תוד"ה תניא) שא"צ

קליפה כיון שא"א לקלפו, ודעת ריב"א שצריך שיהיה שישם כנגד הכדי קליפה.

וא"כ הכא בנטף מרוטבו על החרס וחזר אליו דאיתא במתני' שיטול את מקומו, או בנטף מרוטבו על הסולת דאיתא במתני' שיקמוץ את מקומו, לרב איירי אף בחרס או סולת צוננים, ואסור מפני שהרוטב מחמם את החרס או הסולת דעילאה גבר, והחרס או הסולת חוזרים ומחממים את הרוטב ואינו צלי אש. ולשמואל איירי בחרס וסולת רותחים, אבל אם היו קרים תתאה גבר והרוטב מתקרר ומותר. לשיטת רש"י באופן זה א"צ אפילו נטילה, ודעת ר"ת (תוד"ה אלא) שהרוטב שנטף ודאי לא נצלה כל צרכו לפני שנטף, דאי לאו הכי אינו נאסר מחמת שנצלה מהסולת (ורק בישול אחר צליה נתרבה לאיסור), וכיון שהוא התערב בסולת א"א לאפות אותם כדי שהרוטב יצלה, מפני שהוא נצלה גם מחמת חמימות הסולת והוי צלי מחמת דבר אחר. עוד כתבו התוס' (ד"ה בשלמא) שלמ"ד עילאה גבר אין צריך נטילה בפסח מסביב השפוד, משום שאין שפוד עץ קולט חום כמו חרס, אי נמי מבפנים אינו רותח כמו מבחוץ.

סכו בשמן של תרומה אם בני החבורה כהנים מותר באכילה, ואם הם ישראל אם הפסח חי ידיחנו דלא בלע, ואם הוא צלי דבלע (אפילו בצונן, כיון שהוא רך. תוד"ה ואם) יקלוף את החיצון, לרב הטעם משום דעילאה (השמן) גבר, (ואיירי שלא נשתהה בתנור אחרי הסיכה כלל, דאי לאו הכי היה השמן נבלע לכו"ע ע"י רתיחת התנור. תוד"ה משום), ולשמואל אע"ג דתתאה (הפסח) גבר שאני סיכה דמניחים רק משהו שמן.

סכו בשמן של מעשר שני אינו יכול ליטול דמים מבני חבורה, דאין מוכרים מעשר שני בירושלים אפילו בשביל לאוכלו שם בקדושה, דכתיב "וכי ירבה ממך הדרך וכו' ונתת בכסף". רש"י. והתוס' (ד"ה לפי) הקשו דהכא מיירי למוכרו ולאוכלו ולא להוציאו מקדושתו, וכתבו בשם ר"י שבירושלים גזרו מכירה אטו פדיה, ולרשב"א אסרו מכירה רק משום בזיון מצוה. ויש גורסים שאין פודים מעשר שני בירושלים.

מליח הרי הוא כרותח כשאינו נאכל מחמת מלחו - שמקדיח טעמו מחמת מלחו קצת ואינו ראוי לאוכלו ללא הדחה, ואין הכוונה ששום אדם אינו יכול לאוכלו, ואף בצונן לתוך צונן אסור, וכן **כבוש** בחומץ הרי הוא כמבושל.

בשר צלי שנפל לתוך חלב קר צריך קליפה, ואם יש בו בקעים אסור כולו, וכן אם היה מתובל מפני שהתבלין מרככו והוא בולע.

אי ריחא מילתא

לאחר שנתבאר כמה דברים בדין תערובת איסור והתר מכת בישול וכדומה, הגמרא דנה האם מאכל התר שנאפה בתנור אחד עם מאכל איסור, או בשר עם חלב וכדומה, או שנתנו פת חמה ע"ג חבית יין של תרומה, האם הדבר נאסר או לא.

ע"ו: האם שני דברים שנצלו בתנור אחד אוסרים זה את זה - לרב בשר שחוטה שמן שצלאו יחד עם בשר נבילה כחושה בשני שפודים זה רחוק מזה אסור, דריחא מילתא היא, והריח מהשמן נכנס לכחוש ומפטמו וחוזר ומוציא ריח, וכ"ש שאם השחוטה כחושה והנבילה שמינה שהשחוטה נאסרת. וללוי ריחא לאו מילתא ומותר אפי' בבשר נבילה שמן שצלאו יחד עם בשר שחוטה כחושה. וכן התיר לוי גדי שנצלה יחד עם דבר אחר (-חזיר). וכתבו התוס' (ד"ה מאי) בשם רש"י שלוי מתיר רק בדיעבד. שיטת רש"י שהלכה כלוי, ולר"ת (תוד"ה אסרה) הלכה כרב. וכתבו התוס' שבתנורים שלנו שהם גדולים מותר לאפות פשטיד"א של בשר עם פשטיד"א של גבינה, דכיון שהם מכוסות היטב הוי כשתי קדירות, כיון שיש הרבה אויר בתנור וההבל מתפשט.

אין צולין ב' פסחים כאחד מפני התערובת שמא יאכל הפסח שלא למנוייו, והיינו שלא יתחלפו זה בזה, ואפי' גדי וטלה חוששים שיתחלפו, ומפני תערובת טעמים (ריחא) ללוי מותר ולרב אסור, ומ"מ אם נצלו בכעין ב' קדירות שפוד מכאן ושפוד מכאן ותל גדול של גחלים או אפר באמצע מותר, ועדיין אסור משום שמא יתחלפו זה בזה.

הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה ר"מ אסור לזרים דריחא מילתא. ורבי יהודה מתיר - ללוי מפני שריחא לאו מילתא. ולרב אע"פ שריחא מילתא מותר, דאיירי בפת חמה ובחבית חתומה, או בפת צוננת וחבית פתוחה, אבל בפת חמה ובחבית פתוחה מודה ר"י שאסור. ורבי יוסי מתיר בשל חיטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות את הריח, וגם הוא בהכרח סובר שריחא מילתא.

פת שנאפתה בתנור ביחד עם בשר אסור לאוכלה עם חלב.

דג שנאפה יחד עם בשר, לרבא מפרזיקא אסור לאוכלו עם חלב דס"ל דריחא מילתא, ולמר בר רב אשי אסור אף עם מלח דקשיא לריחא ולדבר אחר צרעת.

אלו זבחים ומנחות

באים או נאכלים בטומאה

נתבאר לעיל (ריש אלו דברים) שפסח ותמיד קרבים אפילו אם רוב הציבור טמאים, והפסח אף נאכל בטומאה. הגמרא להלן מבארת שגם שאר קרבנות ציבור שקבוע להם זמן קרבים בטומאה, אמנם הם אינם נאכלים בטומאה. אגב זה מבארת הגמ' כמה דברים לענין טומאה, האם טומאה הותרה בציבור או דחוויה, האם הציץ מרצה על טומאת חלקי זבחים ומנחות הנאכלים או רק על הדם והקומץ, האם הציץ מרצה כשאינו על מצח אהרן או לא, וכן יבואר האם זורקים את הדם כשאין הבשר ראוי ואוכלים בשר כשהדם אינו ראוי או לא (וכן בקומץ דמנחות), והגמ' מבארת את השיטות השונות בנדונים הנ"ל.

חמשה דברים באים בטומאה להוציא ציבור ידי חובתו **ואין נאכלים בטומאה** - העומר, שתי הלחם, לחם הפנים, זבחי שלמי ציבור וזה דוגמא לקרבנות שדמם נזרק על המזבח ובכללם שעירי הרגלים, ושעירי ראשי חדשים, (ומתני' תנא שעירי ראשי חדשים דקמ"ל דראש חודש איקרי מועד, כדכתיב "קרא עלי מועד לשבור בחורי" והיינו שבאותה שנה של שילוח המרגלים חודש תמוז היה מלא והארבעים יום כלו בט' באב ויום זה הוקבע להם ליום בכיה לדורות, ויום עיבור החודש נקרא מועד. וכתבו התוס' (ד"ה סלקא) שאע"פ שבפרשת פנחס כתיב "אלה תעשו לד' במועדיכם" וכתביב התם ר"ח, הו"א ד"במודיכם" לא קאי אלא על שאר ימים טובים, כמו שלשבת צריך פסוק מיוחד ואינו בכלל "במועדיכם"), אבל חגיגת ט"ו וה"ה לחגיגת עצרת וסוכות אף שהיא קרבן ציבור דאף שכל יחיד חייב בה היא באה באסיפת הציבור ברגל אינה באה בטומאה, שאף שיש לה זמן קבוע, מ"מ יש לה תשלומין כל שבעה דכתיב "חגותם אותו חג לד' שבעת ימים", כדמצינו שמהאי טעמא אינה דוחה שבת. והתוס' גורסים שאינה באה בטומאה כיון שאינה דוחה שבת. ופסח שבא בטומאה נאכל בטומאה, דמתחילתו אינו בא אלא לאכילה.

ע"ז. הגמ' מביאה את המקורות להתיר הבאת הדברים הנ"ל בטומאה - בתמיד ופסח כתיב "במועדו" משמע שלא יעבור הזמן אפילו בשבת או בטומאה, בקרבנות ציבור כתיב "במועדיכם", עומר והקרב עמו, ב' הלחם והקרב עמו, ילפינן מ"וידבר משה את מועדי ד' וכו' " קבע הכתוב מועד אחד לכולם, ובלחם הפנים כתיב "תמיד" דמשמע אפילו בשבת. (תוד"ה שכן). הגמ' מבארת דלא ילפינן מהדדי משום דתמיד חמור שהוא תדיר וכליל, ופסח חמור שענוש כרת, ובשניהם איכא צד חמור שכן ישנם לפני הדיבור וכמ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי (שם), וקרבנות ציבור באים לכפר דעולה באה על עשה ולא תעשה הניתיק לעשה, ועומר ושתי הלחם באים להתיר את החדש זה במקדש וזה במדינה. וכתבו התוס' (שם) דצ"ל שיש פירות גם למה א"א ללמוד משנים מהם את השאר.

טומאה בציבור דחוויה או הותרה, והאם הציץ מרצה כשאינו על מצח הכהן גדול, והאם הציץ מרצה על אכילות - לר"ש הציץ מרצה כשאירעה טומאה בקרבנות אף כשאינו על מצח הכהן גדול, שהרי הוא מרצה ביום הכיפורים אף כשאינו על מצח הכה"ג (-בשעת עבודת פנים שאינו נכנס בבגדי זהב משום שאין קטגור נעשה סגור), דלכו"ע טומאה דחוויה בציבור ומותרת רק היכא שאין טהורים, וממילא צריך רצוי ציץ (והקשו התוס' (ד"ה דלא) דמצינו טומאה דחוויה בציבור ללא ריצוי ציץ, והיינו טומאת גברא), אמנם רבי יהודה סובר שאין ראוי מיוהכ"פ שהטומאה הותרה בציבור וא"צ רצוי ציץ אלא לקרבן יחיד, ומשו"ה ס"ל שאין הציץ

מרצה אלא כשהוא על מצח הכה"ג. עוד מבואר בגמ' שלכו"ע (-לרבנן דסתם מתני') אין הציץ מרצה על אכילות טומאת בשר ושיירי מנחה הנאכלים, אלא רק על טומאת דם וקמצים, וכן איתא בברייתא בשם רבי יוסי, אמנם לר"א הציץ מרצה על אכילות.

האם זריקת דם ואכילת בשר תלוים זה בזה-

ע"ז: כתיב "ועשית עולותיך הבשר והדם". **לרבי יהושע** לומדים מזה שאם אין בשר (כגון שנטמא או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים) אין דם נזרק, ואם אין דם אין בשר, ואף דכתיב "ודם זבחין ישפך" הא כתיב בתריה "והבשר תאכל", ואיצטריך תרי קראי חד לעולה וחד לשלמים, וא"א ללמוד שלמים מעולה, דעולה היא כליל וזה חשוב ולכן מחמירים בזה, וא"א ללמוד עולה משלמים, דשלמים יש בהם ב' אכילות.

לרבי אליעזר זורקים את הדם לכתחילה אע"פ שאין בשר, דכתיב "ודם זבחין ישפך", ויליף מ"הבשר והדם" שאף הבשר צריך זריקה, והיה לול אויר קטן בין כבש למזבח והמסדר את האברים עומד על הכבש וזורקם על מערכת העצים, (ובאמת היה יכול לזרוק גם ללא האויר, ועשו את האויר כדי שיזכור לזרוק. תוד"ה אויר), ומ"הבשר תאכל" יליף שאין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם (ורבי יהושע לומד זאת מק"ו, דאם אימורים שאינם מעכבים כשאין אימורים מעכבים אכילת בשר כשישנם, כ"ש דם שמעכב כשאין דם שהרי מתחילת הקדשם הם נאסרים והכפרה אינה אלא בדם וכהנים משלחן גבוה קזכו, וכיון שאין כפרה האיסור לא פוקע, שיעכב כשיש דם, ולר"א מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא, ולרבי יהושע אם ניתן לדרוש מהפסוק דבר אחר דורשים דבר אחר), ואין לומר שכל הפסוק נצרך ללימוד זה, דא"כ נכתוב קרא הפוך "והבשר תאכל ודם זבחין ישפך", כמו לעיל "ועשית עולותיך הבשר והדם".

הגמ' דנה אם משנתנו שה' דברים באים בטומאה מתאימה לדעת רבי יהושע שאם אין בשר אין דם, דלכאורה כיון שהבשר טמא א"כ א"א לזרוק את הדם, דס"ל שאין הציץ מרצה על האכילות. ואין לומר דס"ל שהציץ מרצה על העולין (-אימורים הנקטרים על האישים), דהתיינה זבחים, עומר ושתי הלחם שאינם עולים ע"ג המזבח דבעומר רק הקומץ עולה (והוא כמו זריקת הדם של זבחים), ובשתי הלחם הכל נאכל (ובאים בטומאה לגבי שתי הלחם הכונה לתנופה. תוד"ה עומר), איך יעשו בטומאה. ואין לומר שרק בזבחים סובר רבי יהושע שצריך שגם הבשר וגם הדם יהיו ראויים ולא במנחות, דבמשנה במנחות מבואר שמנחה שנטמא או אבדו שייריה פסולה לרבי יהושע (וכשרה לרבי אליעזר), וכן מבואר בברייתא, וא"כ איך

קרבים בטומאה. ועוד דרבי יהושע ס"ל שאין הציץ מרצה לא על העולין ולא על האכילות, כמבואר בשמו בברייתא שבכל הזבחים אם נטמא הבשר ולא החלב או החלב ולא הבשר זורקים את הדם, אבל אם נטמא שניהם לא ואם הציץ מרצה על העולין דהיינו חלב או על האכילות דהיינו בשר למה לא זורקים את הדם. וכן א"א להעמיד את המשנה בדיעבד, וכמבואר בברייתא שרבי יהושע מכשיר בדיעבד, דמלשון המשנה משמע שה' דברים באים בטומאה לכתחילה, והמשנה במנחות הנ"ל משמע שפסולה אף בדיעבד.

ע"ח. הגמ' מבארת שמתני' כרבי יהושע, ולא איירי רבי יהושע שלכתחילה פסולה ואם זרק הורצה אלא ביחיד אבל בציבור לא דבזה באים אפילו לכתחילה, דטומאה הותרה בציבור. רש"י. והתוס' (ד"ה הא) כתבו שרבי יהושע סובר שטומאה דחיה בציבור, וכוונת הגמ' שבציבור מקריבים לכתחילה בטומאה משום שהציץ מרצה על האכילות, אבל ביחיד מדרבנן לכתחילה לא יזרוק, ואינו פסול אלא לכתחילה.

הנ"מ בנדון אם הציץ מרצה על האכילות, לרבי יהושע אם יכול לזרוק את הדם, ולר"א דס"ל שזורקים את הדם אע"פ שאין בשר נ"מ שמחשבת פיגול בזריקה מפגלת אע"פ שאם יש פסול אחר בקרבן לא הוי פיגול לחייבו כרת, ולאפוקי מידי מעילה שאחר הזריקה שיש התר לכהנים אין מעילה, דהוי כקרבן טהור, שאף שאסור לאוכלו בטומאה, לשאר דברים הוי כקרבן טהור.

לרבי יוסי הסובר שאין הציץ מרצה על האכילות מתני' דלא כדבריו, דלדבריו אין החמשה דברים דמתני' באים בטומאה, ואף אי סבר כר"א "דם אע"פ שאין בשר", ובעומר איכא קומץ שצריך רצוי ציץ, ובלחם הפנים איכא בזיכים של לבונה, דכתיב ביה "והיתה ללחם לאזכרה", והם מתיירים את הלחם כמו קומץ במנחה דכתיב ביה "והקטיר הכהן את אזכרתה", מ"מ שתי הלחם אין בהם דבר קרב ע"ג המזבח ואין כאן ריצוי ציץ, ואין לומר שכוונת מתני' לשתי הלחם הבאים עם הכבשים ששחיתם מקדשת את הלחם וזריקת דמם מתרת אותם, ועל זה בעי רצוי ציץ, ולא על שתי הלחם שבאים כשאין כבשים, דא"כ זה בכלל מש"כ במשנתנו זבחי שלמי ציבור ואין ה' דברים אלא ד'. וליכא למימר דסבר טומאה הותרה בציבור ולכן א"צ רצוי ציץ, דתנן בכהן השורף את הפרה וכה"ג ביוה"כ הטעונים פרישה ז' ימים שהיו מזים עליו מכל החטאות (- אפרי הפרות, דאפר פרה של משה לא כלה) בשלישי ובשביעי (ולר"מ היו מזים עליו בכל יום בג' הימים הראשונים מזים בכל יום שמא הוא יום ג' לטומאתו, ובד' ימים אח"כ שמא הוא יום ז' לטומאתו, וזה חשש בעלמא ומעלה מיוחדת), ואם טומאה הותרה בציבור א"צ הזאה כלל שהרי קרבן יוה"כ הוא קרבן ציבור.

אמר רבי יוסי רואה אני את דברי ר"א במנחות וזבחים (שזורקים את הדם אע"פ

שאין בשר, ומקטירים את הקומץ אע"פ שאין שיריים), ואת דברי רבי יהושע בזבחים ומנחות (שאם אין בשר אין דם ואם אין דם אין בשר, ואם אין שיריים אין קומץ ואם אין קומץ אין שיריים). הגמ' דנה בביאור כוונת רבי יוסי היכי מזכה שטרא לבי תרי, ומבארת למסקנה שרבי יוסי רואה את דברי ר"א בדיעבד, ואת דברי רבי יהושע לכתחילה, ואע"פ שבדיעבד אפי' רבי יהושע מודה, מ"מ לא הודה אלא בנטמא אבל באבוד ושרוף לא, ורבי יוסי סובר כר"א בדיעבד אף באבוד ושרוף. ואין לומר שרבי יוסי רואה את דברי ר"א בקרבנות ציבור, שהרי רבי יוסי סובר שטומאה דחיה בציבור, ועוד דבציבור גם רבי יהושע מודה שאפשר לזרוק את הדם אף אם נטמא הבשר.

ע"ח: האם כשנטמא הבשר או החלב זורקים את הדם - נטמא החלב והבשר קיים זורק את הדם בכל הקרבנות ואפילו בפסח, אבל אם נטמא הבשר והחלב קיים, בשאר קרבנות (חוץ מפסח) זורק את הדם אפילו לרבי יהושע (לעיל ע"ז) כיון שהזריקה מתירה להקריב את האימורים למזבח. הגמ' (ע"ט). מבארת שמתני' כרבי יהושע דס"ל שכל הזבחים שבתורה (מלבד פסח ונזיר) אם נשתייר אפי' כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם, דאף חלב טהור מתיר לזרוק את הדם, דכתיב "והקטיר החלב לריח ניחוח לד' " חלב אע"פ שאין בשר, ואפילו אם יותרת הכבד ושתי הכליות טהורים זורק את הדם, דכתיב "לריח ניחוח" כל שאתה מעלה לריח ניחוח, ואם נשתייר חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו זורק את הדם דאכילת אדם ומזבח אינם מצטרפים, מלבד בעולה מפני שכולה כליל, ומה שנשתיירה מנחת הנסכים הבאה עם הזבח לא חשיב שיעור, ואינו זורק את הדם, דהא כתיב "והקטיר החלב".

דין פסח שננטמא הבשר - במתני' מבואר שפסח שננטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם אפילו לרבי אליעזר (ע"ז) כיון שהפסח עיקרו לאכילה הוא בא. לרב התנא דמתני' ס"ל שאם זרק הורצה, ולל"ק היינו משום שסובר כרבי נתן שאכילת פסחים אינה מעכבת ופטור מלעשות פסח שני, (דתני שאם נטמא הבשר אין זורק את הדם, ולא תני פסול), והא דכתיב "איש לפי אכלו" היינו דבעינן גברא הראוי לאכילה, אבל לרבנן דס"ל שאכילת הפסח מעכבת, (דכתיב "במכסת" ללמד שאין הפסח נשחט אלא למנויין, ושנה עליו הכתוב לעכב דכתיב "איש לפי אכלו תכוסו", והוקשו אוכלים למנויין), פסח שננטמא הבשר אם זרק לא הורצה. וללישנא בתרא רב סובר כרבי יהושע דס"ל שאכילת הפסח אינה מעכבת כדמצינו שבפסח ונזיר שתחילתם לאכילה (בנזיר מניחים את שער הנזיר תחת הדוד שהשלמים מתבשלים בו,

וכן צריך להניף זרוע בשלה, וצריך שיהיה הבשר טהור בשעת זריקה כדי שיהיה ראוי למצוה האמורה בו. רש"י. וריב"א (תוד"ה נזיר) לא גורס נזיר, דס"ל שאין חילוק בין נזיר לשאר קרבנות, דאינו מעכב לא שילוח שערו תחת הדוד ולא התנופה, אם הבשר נטמא והחלב קיים אינו זורק את הדם ואם זרק הורצה, (ואם נטמא רק החלב זורק את הדם לכתחילה, ואם נטמאו הבעלים במת אף בדיעבד לא הורצה דבעינן גברא הראוי לאכילת הפסח, ובנזיר סותר את נזירותו, ובשאר זבחים אם נטמא רק הבשר או רק החלב זורק את הדם).

שיטת רבי נתן שאכילת פסחים לא מעכבת
אפי' בנטמא הבשר (שבזה מיירי רב), מבוארת ממה שאמר רבי נתן שאם נמנו על הפסח חבורה אחת וחזרו ונמנו עליו חבורה אחרת, אלו ואלו פטורים מלעשות פסח שני, וביאר רבי נתן שהטעם הוא מפני שכבר נזרק הדם, והיינו מפני שאכילת הבשר אינה מעכבת. ורבנן ס"ל שראשונים שיש להם כזית אוכלים ופטורים מלעשות פסח שני, ואחרונים חייבים בפסח שני, דס"ל אכילת פסחים מעכבת.

אמנם ממה שאמר רבי נתן שכל ישראל יכולים לצאת יד"ח בפסח אחד אע"פ שאין בו כזית לכל אחד, דכתיב "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים", אין ראיה שהאכילה אינה מעכבת, די"ל שדווקא שם יוצאים יד"ח כיון שאם האחרים ימשכו את ידיהם יהיה לו כזית, (והיינו לר"ש שאפשר למשוך ידיהם עד הזריקה, אי נמי כיון שאם נטמאו האחרים או מתו יש להם כזית חשיב ראוי. תוד"ה שאני), משא"כ כשנטמא הבשר שלעולם לא יהיה ראוי לאכילה.

הגמ' דנה בכמה ברייתות אם נאמרו בשיטת רבי נתן או בשיטת רבנן.

שחטו לאוכליו וזרק דמו שלא לאוכליו
כשר אף לרבנן, דאין מחשבת אוכלין פוסלת בזריקה, דהא דכתיב "איש לפי אכלו" היינו בשחיטה.

היה חולה בשעת שחיטה ובריא בשעת זריקה או איפכא אין שוחטים וזורקים עליו אף לרבי נתן, דבעינן גברא דחזי לאכילה, דהא דכתיב "איש לפי אכלו" אגברא כתיב.

שחטו בטהרה ונטמאו הבעלים יזרק הדם בטהרה - כהנים וכלי שרת טהורים והבשר לא יאכל. לרבי אלעזר ברייתא זו היא רק לרבי נתן דאמר אכילה לא מעכבא ולא בעי ר' נתן גברא דחזו לאכילה והברייתא דחולה מוקי ר' אלעזר כרבנן, ולרבי יוחנן הברייתא היא גם לרבנן, ואיירי כשרוב הציבור נטמאו בין שחיטה לזריקה, כגון שמת הנשיא, שהפסח נעשה בטומאה, והבשר לא נאכל שמא לשנה הבאה יטמאו הציבור אחרי הזריקה ויחשבו שגם אם היו טהורים בשעת שחיטה וזריקה אוכלים, ולא ידעו שדווקא כאשר בשעת זריקה היו טמאים הבשר נאכל, דהוי פסח הבא בטומאה.

דיני פסח הבא בטומאה

כתיב "איש איש כי יהיה טמא לנפש וכו' ועשה פסח לד', בחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו". ודרשו חז"ל מדכתיב "איש" שרק איש שהוא טמא נדחה לפסח שני, אבל ציבור שנטמאו מקריבים ואוכלים את הפסח בטומאה. ולהלן יבואר מה נחשב טומאת ציבור לענין זה.

ע"ט. מתי מקריבים פסח בטומאה - אם
נטמאו רוב ישראל, או שנטמאו רק הכהנים שאז ממילא כל הבשר נטמא, (ואף שיכולין להזהר לא לגעת בבשר, כיון שבאימורים ודאי יגעו, מתוך שהותרה טומאת האימורים הותרה ג"כ טומאת הבשר. תוד"ה או), או שנטמאו רק הכלי שרת, יעשו כולם (-אף הטהורים) את הפסח בטומאה (ואין הטהורים צריכים להזהר בשמירת טהרה. רש"י ע"ט: ד"ה כלהו), שאין קרבן ציבור הבא בטומאה חלוק, אבל אם נטמא מיעוט הקהל, הטהורים עושים את הראשון והטמאים את השני.

הקרבת הפסח כשנטמא הסכין - נטמא הסכין מטמא מת, ייעשה הפסח בטומאה, דחבר הרי הוא אב הטומאה לטמא אדם כחלל, דכתיב "בחלל חרב", וא"כ הנוגע בכלי שרת נעשה טמא מת. וכתבו התוס' (ד"ה בטומאת) שאין שהות לשחוט את כל הפסחים בסכין ארוכה ולעמוד מחוץ לעזרה, או לאחוז את הסכין בפשוטי כלי עץ, ואף להביא סכינים אחרים אין פנאי). ואם נטמא הסכין משרץ, שאין הסכין מטמא את האדם אלא רק את הבשר, לרב חסדא אין הפסח נאכל למי שהוא טמא בעצמו, דטומאת בשר בלאו וטומאת הגוף בכרת, וטומאה דחוויה בציבור ולכן צריך לחזר לעשותו בטהרה או בטומאה קלה יותר. ולרבא הפסח נאכל אף לטמאים בעצמם, דכתיב "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, והבשר כל טהור יאכל בשר" ללמד שאם מותר לאכול פסח שנגע בכל טמא, מותר אף לטמא לאוכלו.

ע"ט: היו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים - לרב מחצה כרוב, והטמאים עושים לעצמם והטהורים עושים לעצמם. ולרב כהנא אין מחצה כרוב, ואין הטמאים עושים את הראשון כיון שאינם רוב, לל"ק יעשו הטמאים את השני, ולל"ב אינם עושים לא את הראשון כיון שאינם רוב, ולא את השני כיון שאינם מיעוט, דס"ל שמחצה לא נקראים "איש", ומ"מ כיון שאין רוב טמאים אין הטהורים יכולים לעשותו בטומאה, ואין עושים אלו לעצמם ואלו לעצמם דס"ל שכיון שאין קרבן ציבור חלוק נדחים לגמרי. (תוד"ה וטמאין). ותניא כוותיה דרב, וכן תניא כוותיה דרב כהנא כשתי הלישנות.

ובברייתא שמבואר כרב יש מחלוקת **היכא שיש אחד טמא יותר מהטהורים**, שלת"ק יעשו כולם בטומאה, ולרבי אלעזר בן מתאי אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה, דכתיב "לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שערך" בשביל יחיד אין משנים את דין הזביחה.

האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים - היכא שמיעוט האנשים טמאים, ואם מצרפים את הנשים יש מחצה טמאים, אם נשים בפסח רשות נדחים לפסח שני, והיינו לרב, דאם נשים בראשון חובה הללו עושים לעצמם והללו עושים לעצמם, אבל לרב כהנא אפילו אם נשים בראשון חובה אין עושים את הראשון, ואת השני לא עושים משום שנשים בשני רשות. (תוד"ה קסבר). וה"ה היכא שע"י הנשים יש רוב טמאים, אם נשים בראשון רשות הוו כמיעוט טמאים. (תוד"ה נשים). והיכא שיש מחצה טמאים וע"י הנשים יש רוב טמאים, לרב אם נשים בפסח ראשון חובה ובשני רשות, אין הטמאים עושים בראשון כיון שהם מיעוט, ובשני אינם עושים מפני שבלא הנשים אין רוב טמאים לידחות לשני, ולרב כהנא גם מחצה עושים בשני, ולדבריו היכא שיחד עם הנשים יש מחצה טמאים אם נשים בראשון חובה ובשני רשות, אין עושים בראשון מפני שמחצה טמאים, ובשני אין עושים שבלי הנשים אין רוב טמאים.

פ. מה הדין כשרק שבט אחד טמא - לר"ש אם שבט אחד טמא, אותו שבט עושה לעצמו בטומאה והשאר עושים בטהרה, דשבט אחד איקרי קהל (דכתיב "גוי וקהל גוים יהיה ממך" וכבר נולדו כל השבטים חוץ מבנימין), וקהל הוא חשוב ואינו נדחה לשני. ולר"י יעשו כולם בטומאה ואף הטהורים אם ירצו, דשבט אחד איקרי קהל ואין קרבן ציבור חלוק.

מתי במחצה טהורים מטמאים אחד בשרץ - איתמר היו מחצה טהורים ומחצה טמאים (וה"ה לרבי אלעזר בן מתאי היכא שיש אחד טמא יותר מהטהורים), אמר רב מטמאים אחד מהם בשרץ וכולם עושים בטומאה. הגמ' מעמידה דין זה למ"ד שבמחצה ומחצה עושין הטהורים לעצמם והטמאים לעצמם, וכו"ר"י הסובר שאין קרבן ציבור חלוק, ואין עושים חלק את הראשון בטהרה משום שזה גנאי שאלו נזהרים מאלו.

לעולא כיון ששוחטין וזורקין על טמא שרץ כיון שבערב הוא ראוי לאכילת הפסח אין הוא מכריע את הציבור לטומאה, אלא ישלחו אחד לדרך רחוקה, ואין מטמאים במת מפני שמפסיד קרבן חגיגה של ט"ו, (ואף שערל וטמא משלחים קרבנותיהם, חגיגה כיון שהיא חובה דינה כעולת ראיה שטמא פטור ממנה. ואין לומר שכיון שהוא בדרך רחוקה נעשה אינו ראוי לחגיגה ואין לו תשלומין, דתחומין דרבנן ומדאורייתא הוא ראוי, ועוד שהוא יכול לבוא אחר שעת שחיטה לתוך התחום, ועוד י"ל שרק טמא וחיגר נחשבים אינם ראויים, ולא מי שנמצא רחוק. תוד"ה אתה). ואינו יכול להקריב בשביעי של פסח שהוא שמיני שלו, דקסבר עולא דכולהו תשלומי ראשון נינהו וממילא מי שאינו ראוי בראשון אין לו תשלומין, וממילא היכא דלא חזי בראשון אינו מקריב בשאר הימים, אבל פסח אינו מפסיד שהרי יכול לעשות פסח שני. (הקשה ריב"א (תוד"ה משלחין) למה לא ישלחו

אחד מהטמאים לדרך רחוקה והטהורים יקריבו בטהרה, ותיריך שעולא לשיטתו שאין לטמאים דין דרך רחוקה, וממילא גם בדרך רחוקה הוא מצטרף לאותם שבירושלים. אבל דעת ר"י שבמקרה הזה שאם היה בירושלים הוא היה יכול להקריב הוא כן מצטרף, והטעם שלא שולחים טמא הוא מפני שרוצים שגם הטמאים יוכלו להקריב בראשון). ורב נחמן טען שאין מי שישמע לנו לעקור ביתו ויהיה בדרך רחוקה, (ופירכא זו אינה למ"ד שמאיסקופת העזרה ולחץ חשיב דרך רחוקה. ורב נחמן עצמו סובר שמטמאים אותו במת, דחגיגה בז' הימים אינה תשלומי ראשון. תוד"ה עקר).

מה הדין כשחלק מישראל טמאים טומאת זב-

היו רובם זבים ומיעוטא טמאי מתים ורוב זבים אין עושים בראשון, לרב הטמאים אינם מקריבים פסח כלל, פסח ראשון לא מפני שהם מיעוט, ופסח שני לא מפני שאין מקריבים בשני אלא כשהציבור הקריבו בראשון. ושמואל טען שהרי כתוב "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו", וענה לו רב שהרי כשכולם זבים בלאו הכי א"א לקיים פסוק זה, ובהכרח דהיכא דלא אפשר הפסוק לא מתקיים.

היו רובם טמאי מתים ומיעוטא זבים- לרב הונא אין הזבים מקריבים פסח שני, ולרב אדא בר אהבה מקריבים בשני, ונחלקו אם יש תשלומין לפסח הבא בטומאה, ואין הכרח שנחלקו אם טומאה הותרה בציבור והוי כאילו נעשה הפסח בטהרה או שטומאה דחווה בציבור, די"ל שלכו"ע טומאה דחווה בציבור, ונחלקו אם פסח שנעשה בטומאה דוחה את מי שלא הקריב לפסח שני.

פ: היו ישראל שליש טמאי מתים ושליש זבים ושליש טהורים- הטמאים אינם עושים פסח כלל, בראשון לא מפני שהזבים מצטרפים לטהורים והטמאים מיעוט, ובשני לא מפני שהזבים מצטרפים לטמאים והוו רוב. אמנם לשמואל שאם רובם זבים ומיעוטא טמאי מתים המיעוט עושה את הראשון, ה"ה הכא. תוד"ה בראשון.

רצוי ציץ ודיני טומאת התהום

קרבנות שהוקרבו בטומאה הציץ גורם שהם יעלו לרצון וא"צ להביא אחרים, דכתיב "והיה על מצח אהרן, ונשא אהרן את עוון הקדשים וכו' ". עוד מצינו שמי שנטמא במת שהיה טמון במקום שאף אדם בעולם לא ידע עליו, ולאחר שננטמא נמצא שם מת (טומאת התהום), אין טומאה זו גורמת לנזיר אחרי שהביא קרבנותיו לסתור ספירתו, או בפסח לפסול את ההקרבה למפרע. ולהלן יבואר על איזה מקרים של טומאה הציץ מרצה, ומתי נאמרה ההלכה של טומאת התהום, בפסח ובנזיר ובשאר קרבנות.

על טומאת מי הציץ מרצה- הציץ מרצה אם נטמא הדם או הבשר או החלב, בין בשוגג בין במזיד (יבואר להלן) בין באונס בין ברצון, בין

ביחיד בין בציבור, ופטור מפסח שני, ובנזיר תגלחתו כשרה ומותר לשתות יין ולהטמא למתים, אבל אם נטמאו הבעלים אין הציץ מרצה בין בפסח וחייב לעשות פסח שני, כיון שבשעת זריקה אין הבעלים ראוי לפסח, ובין בנזיר דכתיב ביה "וכי ימות מת וכו' והימים הראשונים יפלו" שאם נטמא קודם הבאת קרבנותיו סותר נזירותו.

האם הציץ מרצה על טומאה שנודעה לפני זריקת הדם- פסח שנזרק דמו ואח"כ נודע שהוא טמא (-לרש"י נטמא הפסח או הדם, וכתבו התוס' (ד"ה נזרק) דהיינו למ"ד שהציץ מרצה על אכילות, וכרבי נתן שאכילת פסחים לא מעכבא, ואינו אלא לפוטרו מפסח שני. ולר"ב א (תוד"ה נזרק) איירי דווקא שננטמא הדם), הציץ מרצה ופטור מפסח שני, ואם נודע שהוא טמא ואח"כ נזרק הדם, לרבינא אין הציץ מרצה, והא דקתני בין בשוגג בין במזיד הורצה היינו אף שננטמא הקרבן במזיד. ולרבי שילא הציץ מרצה אף בנודע ואח"כ נזרק אפילו במזיד, אבל אם נטמא הקרבן במזיד אין הציץ מרצה. ואם הבעלים נטמא, אפילו אם זה נודע אחרי זריקת הדם אין הציץ מרצה.

נטמאו הבעלים בטומאת התהום והיינו טומאה שאינה ידועה, כגון שאמרו לו שהיה קבר עימו בבית או תחת האבן שישב עליה, וכבר עשה את הפסח או בנזיר שהביא קרבנותיו, הציץ מרצה דהלכה למשה מסיני שהותרה להם טומאת התהום, אבל אם נודעה הטומאה לפני שעשה פסחו או שהביא קרבנותיו, או שנודע שהיה בבית מת ולא טומאת התהום, צריך לעשות פסח שני, ונזיר צריך להביא קרבן טומאה אשם ושתי תורים ולמנות נזירותו מתחילה. ורמי בר חמא מסתפק אם **נטמא הכהן בטומאת התהום** אם גם בזה נאמרה ההלכה למשה מסיני שהציץ מרצה, והגמ' מנסה לפשוט את הספק, ודוחה את הראיות.

לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד- לא בא למעט נזיר שננטמא, שהרי בנזיר בלאו הכי רק טומאת מת סותרת הנזירות, דכתיב "וכי ימות מת עליו וכו' " פתע זה שוגג פתאום זה מזיד. ובפסח אם שוחטין וזורקים על טמא שרץ א"צ רצוי ציץ. ולמ"ד אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ בא למעט טומאת התהום בשרץ (כגון שהכניס ידו בעפר ונגע, אבל אם לא נגע אין השרץ מטמא. תוד"ה לאו), או היכא שהכה המקריב נטמא בשרץ, לפי הצד (לעיל) שהציץ מרצה על טומאת הכהן.

פ"א. שיטת רבי יוסי בטומאת זיבה למפרע- אין לפרש דהא דתני לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד בא למעט טומאת התהום דזיבה, שהיא שבעת ימים, ואין שוחטים וזורקים על טמא זיבה, זב בשביעי שלו אם ראה באותו היום שהוא סותר כל הימים שמנה ולגבי זריקה הוי כטומאת התהום אם יטמא אח"כ, שהרי מה שלרבי יוסי זב שראה ב' ראיות שספר ונטמא בשביעי סותר את מנינו דכתיב "וספר לו שבעת ימים" ואין כאן שבעת ימים, ונקט משכב

ומושב לרבנותא שזב חלוק בזה משאר טמאים שאינם מטמאים אדם, (אבל ראה ג' ראיות בכל מקרה אינו יכול לאכול קדשים עד שיביא קרבנותיו בבוקר היום השמיני, ואם ראה בשמיני זה ודאי טומאה חדשה כיון שיצא מזיבה ראשונה לשעה שהיא ראויה לקרבן, ואינו מטמא משכב ומושב למפרע), וכן בשומרת יום כנגד יום בשני שלה שיש ספק אם תראה היום ומחר והיא תהיה זבה גמורה, או שלא תראה והיא טהורה בערב, ואם שחטו עליהם וחזרו ונטמאו פטורים מפסח שני, דינים אלו אינם משום רצוי ציץ, אלא משום שמדאורייתא אינם טמאים אלא מכאן ולהבא דמקצת היום ככולו, וא"כ בזריקה ובשחיטה הם טהורים, ומה שהם מטמאים משכב ומושב למפרע אינו אלא מדרבנן.

האופן שלרבי יוסי נעשית זבה גמורה הוא אם שפעה ג' ימים ברציפות, שלא התחילה למנות כלל, או שראתה ב' ימים כל בין השמשות שכיון שתחילת כל יום בטומאה אין כאן ספירה כלל, ובשני בין השמשות יש ראייה של ג' ימים רצופים. ולרבנן אם ראתה התברר למפרע שהיא טמאה, וחייבת בפסח שני. לרש"י מבואר כאן שלמ"ד מקצת היום ככולו די בספירת תחילת הלילה, אבל דעת התוס' (ד"ה א') שספירת לילה אינה ספירה, ומה שהגמ' לא העמידה ברואה בלילות הוא משום שלרבי יוסי דין מקצת היום ככולו נאמר גם על סוף היום, והיינו בסוף המנין.

טומאת התהום בתמיד- את"ל שבפסח הציץ מרצה על טומאת התהום של הכהן השוחט, לומדים גז"ש במועדו במועדו מפסח ומרצה על הכהן השוחט את התמיד, ונ"מ שלמ"ד טומאה דחווה בציבור, ולמ"ד שהציץ מרצה על טומאת התהום אפילו בנודע לפני זריקה, א"צ לחזר אחר כהן טהור. אבל מק"ו א"א ללמוד (ובתמיד יותר מסתבר שהציץ מרצה, שהרי בתמיד הותרה אפילו טומאה ידועה היכא שאין טהורים), דאין דנים ק"ו מהלכה, דמהאי טעמא אמר רבי אליעזר לר"ע שא"א ללמוד שנזיר מגלח על רביעית דם בק"ו מעצם כשעורה שאם עצם כשעורה שאינה מטמאה באהל הנזיר מגלח על מגעה ועל משאה, כ"ש רביעית דם שנטמאה באהל שהנזיר יגלח על מגעה ועל משאה.

פ"א: טומאת התהום היא הלכה למשה מסיני. ומה שרבי אלעזר למד טומאת התהום בנזיר מ"וכי ימות מת עליו" דאיירי בטומאה הידועה לו, ורבי יוחנן למד טומאת התהום בפסח מ" טמא לנפש או בדרך רחוקה **לכם**" דאיירי בטומאה הגלויה לכם, ולר"ל לומדים דבעינן טומאה גלויה כמו שדרך היא גלויה, אינו אלא אסמכתא בעלמא.

אי זהו טומאת התהום כל שלא הכיר בה אדם בסוף העולם. היה טמון בעפר או צרורות זוהי טומאת התהום דשמא נפלו עליו ולא ידע מזה אף אדם בעולם, אבל במים או באפילה או בנקיקי הסלעים אין זו טומאת התהום מפני שהמציץ יכול לראותו (במצב שהוא עכשיו, משא"כ בתבן. תוד"ה מצאו).

הציץ מרצה בטומאת התהום אף בנודעה הטומאה קודם הזריקה אבל לא בנודעה קודם השחיטה. (רש"י ותוס'). וכתבו התוס' (ד"ה אלא) שהרצוי בנזיר הוא שאינו סותר נזירותו, ואם כבר נזרק דם אחד מקרבנותיו ואח"כ נטמא, אפילו בטומאה ידועה אינו סותר נזירותו אלא יביא שאר קרבנותיו ויטהר. עוד כתבו התוס' (שם) שרק לרבנן דס"ל שתגלחת אינה מעכבת, הציץ מרצה בנודעה הטומאה לפני זריקה, (ואף שהזריקה מעכבת כיון שנשחט הזבח יש לו לסיים), אבל לר"א דס"ל שתגלחת מעכבת, כיון שתגלחת היא אחרי הזריקה, אם נודע לו הטומאה קודם גילוח סותר נזירותו.

המוצא מת מושכב לרחבו של דרך וא"א שלא נגע או הסיט או האהיל, לאכילת תרומה טמא דלא הותרה בתרומה טומאת התהום, לנזיר ולעושה פסח טהור וזורקים את הדם אע"פ שזו טומאת ודאי, כיון שבשעה שעבר אף אחד לא ידע ממנה, וגם הוא לא ידע עד שנשחטו קרבנותיו, ואם יש לו מקום לעבור אף לתרומה טהור דאין כאן אפילו טומאת התהום, וספק טומאה ברה"ר טהור, וכן אם מצאו משובר ומפורק טהור שמא בין הפרקים עבר, ובקבר אפי' משובר ומפורק טמא מפני שהקבר מצרפו (ומטמא אף במקום שהקבר ריק דכתיב "או בקבר". רש"י. ולתוס' (ד"ה ובקבר) י"ל דאיירי שהקבר מאהיל עליו. עוד כתבו התוס' שקבר נחשב טומאת התהום, ד"ל שנפל בקבר ומת), ובטעון משאוי שבהכרח הוא נד מצד לצד או רכוב, אפי' משובר ומפורק טמא, דאי אפשר שלא יגע או יאהיל, ובטומאה ידועה אף נזיר ועושה פסח טמא.

שריפת קדשים הטעונים שריפה

קדשים שיש פסול בגופם, כגון פיגול נותר יוצא וטמא, או שנשפך הדם, או שהבעלים נטמאו או מתו, טעונים שריפה. ולהלן יבואר היכן שורפים קדשים אלו (פ"ב). ומנלן שהם טעונים שריפה, ומתי צריך עיבור צורה לפני השריפה (פ"ב:), והאם צריכים לשרוף את העצמות והגידים ואיסור שבירת עצמות בפסח (פ"ג), ומתי שורפים את הנותר ומנלן. ועוד מדיני השריפה.

נטמא הפסח שלם או רובו צריך לשורפו לפני הבירה (-כל המקדש קרוי בירה) מעצי המערכה, כדי לביישו, ואם נטמא מיעוטו וכן הנותר של פסח טהור, שורפין אותו בחצרותיהן או בגגותיהם מעצי עצמם, והצייקנים (-קמצנים צרי עין) היו שורפין אותו אף בנטמא מיעוטו ובנותר לפני הבירה בשביל ליהנות מעצי המערכה.

פ"ב. הא דתנן שמי שיצא מירושלים ונזכר שיש ביזו בשר קודש שהוא נפסל ביוצא, אם עבר צופים שורפו במקומו ולא הטריחוהו לחזור כיון שנתרחק הרבה (אע"פ שלומדים מדכתיב "בקודש באש תשרף" שבמקום אכילת קדשים שם מקום שריפתם), ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה אע"פ שהבשר הוא מיעוט. לרב חמא בר עוקבא איירי באכסנאי שאין לו עצים. ולרב פפא גם הדין הראשון מדבר באכסנאי, וביצא מירושלים איירי בהחזיק

בדרך שלא הטריחוהו לחזור אחרי עצים. ולרב זביד אכסנאי שורף לפני הבירה מעצי המערכה אע"פ שלא החזיק בדרך כשיטת רב חמא. רש"י. ולריב"א (תוד"ה רב זביד) רב חמא ורב פפא לא חולקים, ולשניהם אכסנאי שלא החזיק דינו כבעה"ב, ולרב זביד דינו כצייקנים. אי נמי רב פפא ורב זביד נחלקו בדעת רב חמא מה הדין באכסנאי שלא החזיק. וכתבו רש"י ותוס' (ד"ה נטמא) שמה שמוותר באופנים הנ"ל להנות מעצי הקדש, היינו משום שלב ב"ד מתנה להתיר להם, בנטמא כולו או רובו כדי לביישו, ובצייקנים משום שמוותר צייקנותם היו נמנעים מלשורפו, וכן אכסנאי עשאוהו כצייקנים, אבל לאדם אחר אסור. עוד כתבו התוס' שאף למ"ד שלא אומרים לב ב"ד מתנה, היינו דווקא בקרבנות שהם קדושים קדושת הגוף, אבל בקדושת דמים מודו כו"ע.

אין שורפין בחצרותיהם מעצי המערכה, שמא ישארו עצים ויבואו לידי תקלה להנות מהם הנאה אחרת. ולא לפני הבירה מעצי עצמם, לרב יוסף שלא לבייש את מי שאין לו, ולרבא מפני החשד כשיחזירו המותר לביתם, ונ"מ אם יכול להביא קנים וחירות שאינם ראויים למערכה מפני שהם נשרפים מהר.

וכמו כן נחלקו למה היו **מעמידים את הטמאים על שער המזרח** ששם כולם נכנסים להר הבית, (וכתבו התוס' (ד"ה היה) שגם את הטמאים קרי היו מעמידים בשער המזרח, והיינו בשער עזרת נשים, ואף שטבול יום אינו נכנס למחנה לוי, היינו דווקא מעזרת נשים ולפנים). לרב יוסף כדי לביישם שלא נזהרו מלהטמא כדי שיוכלו לעבוד מחר, ולרבא מפני החשד שיחשבו שלא באו לעבודה מפני שהם עסוקים במלאכתם, ולא בגלל טומאה. ונ"מ בכהנים מפונקים שכולם יודעים שהם בטלים ממלאכה, או בעוסקים באומנות קלה ששכרה מועט, שבשניהם חשד ליכא ובושת איכא.

פ"ב: מקור דין שריפת קדשים שנפסלו-

קרבן שנפסל טעון שריפה, ודין זה הוא הלכה למשה מסיני.

בהו"א הגמ' רצתה ללמוד דין זה מדכתיב לענין טומאה "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף", וגלי רחמנא בקדשים קלים וה"ה בקדשי קדשים, אמנם א"א ללמוד מטומאה שאר פסולים דשאני טומאה שהיא פוסלת אף בתרומה ומעשר.

וממה שאמר משה על שעיר ראש חודש ששרפוהו אהרן ובניו "הן לא הובא דמה אל הקודש פנימה" והיינו שלא נכנס דמה לפני ולפנים, ולא יצא לחוץ ד"פנימה" הוא קרא יתירה, ודורשים שהחטאת היתה פנימה ולא יצאה לחוץ, דא"א ללמוד מזה קדשים קלים, וכן אין מקור לשריפת קדשים שדמם לן (דמדכתיב "ביום הקריבו את זבחו" לומדים שדם נפסל בשקיעת החמה), או נשפך (שא"א לזרוק ולהתיר את הבשר), או יצא חוץ לקלעים, אלא התם מעשה שהיה כך היה.

וכן אין ללמוד שריפת קדשים מדכתיב "בקודש באש תשרף" והיינו בחטאת, ושאר קדשים התרבו מתיבת "וכל", שהרי א"א ללמוד מזה קדשים קלים.

אלא שריפת קדשים זה הלכה למשה מסיני וכן"ל, ומדכתיב "בקודש באש תשרף" לומדים ששריפת החטאת בקודש, ומ"וכל" מרבים שאר פסולי קדשי קדשים שבכשרותם אסור להוציאם מהעזרה דכתיב "בחצר אהל מועד", ואימורי קדשים קלים שנפסלו שבכשרותם אסור להוציאם כיון שהם טעונים הקטרה ואם נפסלו שם שריפתם, (אבל בשר קדשים קלים שריפתו בכל העיר שזה מקום אכילתו), ומדכתיב "והבשר וכו' באש ישרף" לומדים שגם בפסול טומאה דינם בשריפה, ולא אומרים שכיון שנעשה בה עובדין דחול שלא נזהרו ונטמאה ונתחללה מקדושתה דינה בקבורה כדי שלא יאכלוה כלבים.

אלו קדשים טעונים עיבור צורה לפני השריפה

ישנם קדשים שנפסלו והם טעונים שריפה, אמנם כיון שאין להם פסול גמור בגופם, צריך להמתין שתתעבר צורתם, ורק אח"כ מותר לשורפם. הגמ' תבאר מתי צריך עיבור צורה, ומנלן.

בברייתא מבואר שקדשים שפסולם בגופם ישרפו מיד, ואם הפסול הוא בבעלים תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. ולתנא דבי רבה בר אבוא אפי' פיגול טעון עיבור צורה, דיליף עון עון מנותר.

במתני' מבואר שפסח שיצא או נטמא ישרף מיד ב"ד, וא"צ עיבור צורה להשהותו לילה אחד (אמנם ביו"ט א"א לשורפו, דאין שורפים קדשים ביו"ט), ואם נטמאו הבעלים או מתו שאין פסולו בגופו אלא מחמת דבר אחר והיינו שאין לו אוכלים, לת"ק טעון עיבור צורה, ולרבי יוחנן בן ברוקה ישרף מיד, מפני שאין לו אוכלין.

לרב יוסף לא נחלקו אלא בנטמאו הבעלים לפני זריקה, אבל נטמאו לאחר זריקה טעון עיבור צורה לכו"ע כיון שהבשר היה ראוי לאכילה.

ולריו"ח נחלקו אף בנטמאו לאחר זריקה, וריו"ח בן ברוקה סובר כרבי נחמיה שאמר שחטאת אהרן נשרפה מיד משום אנינות אע"פ שהיתה אנינות לאחר זריקה, ואונן אסור בקדשים דכתיב במעשר "לא אכלתי באוני ממנו" וכ"ש קדשים. ואף אם נדב ואביהוא מתו לפני הזריקה זה לא פוסל את הזריקה, כיון שהחטאת באה לכפרה וכל ישראל היו ראויים, ולא דמי לפסח שעיקרו לאכילה. ולרבי יהודה היא נשרפה משום טומאה.

ולרבה גם ריה"ג שאמר דהא דכתיב "וכל חטאת וכו' באש תשרף" לא איירי בחטאת החיצונה שהכניס דמה לפנים כדעת רבנן, אלא בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - חטאת הפנימית כגון פר העלם דבר של ציבור שצריכים לשורפם במקדש ולא חוץ לג' מחנות כמצותה, ויש איסור לאו באכילתם, וחטאת חיצונה שנכנס דמה לפני ולפנים פסולה מדכתיב "הן לא הובא את

דמה אל הקודש פנימה", סובר כך דפסול בעלים אינו טעון עיבור צורה, דמדיליף קדשי דורות מחטאת אהרן אלמא ס"ל שגם לדורות צריכה שריפה לאלתר כמו בחטאת אהרן. ולריו"ח אין ראייה מפסולי דם לפסולי בעלים.

פ"ג. שריפת הנשאר מהפסח - העצמות (כדלהלן) והגידים והנותר, נשרפים בט"ז, ואם חל ט"ז בשבת נשרפים ב"ז, דאין שריפת דוחה לא שבת ולא יו"ט.

שריפת וטומאת עצמות פסח וקדשים

הנותר מן הפסח או משאר קדשים טעון שריפה. הגמרא תבאר האם גם העצמות טעונים שריפה, ואגב זה יבואר האם יש איסור שבירת עצם בפסח פסול.

עצמות הפסח שנשאר בהם מח טעונים שריפה מפני שאסור לשוברם ולהוציא את המח ויש למח דין נותר, ואם לא נשאר בעצמות מח מותר לזורקם דלא הצריך הכתוב שריפה אלא בראוי לאכילה שניתותר, דכתיב "לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר וכו' באש תשרופו".

ולענין טומאה שגזרו חכמים שהנותר מטמא את הידים, לרבי יצחק אם נשאר בהם מח הם מטמאים את הידים, כיון שהעצם היא בסיס למח שיש בו איסור נותר, ושימוש נותר מילתא.

הגמ' אומרת שאין ראייה לדברי רב יצחק ממה שהעצמות טעונים שריפה ואין שוברים אותם ומוציאים את המח ושורפים אותו כדי שלא לטרוח ולהפסיד עצים בשריפת העצמות, ד"ל דהיינו כרב יעקב דס"ל שיש איסור שבירת עצמות גם בקרבן פסול שהיתה לו שעת הכושר דכתיב "בו", (ואין לומר שיוציא המח ע"י גומרתא ללא לשוברם, דאיכא למיחש שמא יפקע, אי נמי טריחא מילתא. תוד"ה בו), אבל לת"ק דברייתא לומדים מ"בו" שאין איסור שבירת עצם בקרבן פסול, וכן איתא במתני' שהשובר עצמות של קרבן טמא אינו לוקה.

ואין קושיא על רב יצחק מדאיתא בברייתא שכל עצמות הקדשים אין טעונים שריפה אלא שוברם ומוציא המח ושורפו, חוץ מעצמות הפסח שאסור לשוברם, ד"ל שגם עצמות הקדשים טעונים שריפה כיון ששימשו את המח, ואיירי שמצא עצמות שהוצא מהם המח, שבקדשים תולים ששברם לפני שנעשו נותר (והתוס' ד"ה אימור) גורסים אימור לבתר איסורא חלצניהו) וא"כ לא שימשו נותר, ובפסח כיון שאסור לשבור בו עצם תולים ששבר אחרי שנעשו נותר ועל כן טעונים שריפה. ולרב זביד איירי שמצא ערימה ורואה בה עצמות שבורות, שבשאר קדשים א"צ לחשוש שיש מתחתם עצמות שלימות, אבל בפסח שאסור לשבור עצם צריך לחפש אם יש עצמות שלימות ולשורפם, אבל עצמות שבורות ללא מח א"צ לשורפם ואין חוששים ששברם אחרי שנעשו נותר.

פ"ג: אכילת ושריפת גידי הפסח - לרב כל הגידים דינם כבשר ונמנים ויוצאים בהם יד"ח אכילת פסח, חוץ מגידי צואר שאינם כבשר ואף אינם טעונים שריפה בנותר כיון שהם קשים ודינם כעץ בעלמא. ומתני' דקתני שהגידים טעונים שריפה ומשמע שמתחילה הם עומדים לשריפה - לרב חסדא איירי בגיד הנשה שהוא רך וראוי לאכילה, והגיד האסור באכילה אינו טעון שריפה, ומתני' כרבי יהודה דס"ל שגיד הנשה אינו נוהג אלא באחת וא"כ טעונים שריפה בנותר שמא זהו המותר באכילה, י"מ בדעת רבי יהודה שרק של ימין אסור, ולפ"ז איירי בנתערבו ב' הגידים, וי"מ שהדבר בספק מה אסרה התורה והדעת נוטה שהאיסור נאמר בשל ימין, ולפ"ז אף בלא נתערבו לעולם טעונים שריפה. ולרב אשי איירי מתני' בשמנו דגיד שהוא מותר באכילה ולכן יש בו איסור נותר וישראל קדושים נוהגים בו איסור ולכן מתחילתו הוא עומד לשריפה. ולרבינא איירי בגיד החיצון של הירך שזה הצד שרואה את האויר הסמוך לבשר שהוא אסור מדרבנן ואין חייבים עליו מלקות, ורק בגיד הפנימי והיינו הגיד הגדול המתוח על פני כל אורך הירך בצד הפנימי של הירך הסמוך לעצם הקולית שהוא תחוב בבוקא דאטמא ויוצא מבוקא דאטמא ונמתח ליד אותו עצם על פני כל הירך יש עליו מלקות, דכתיב "אשר על כף הירך" שמתפשט בכל הירך.

מנלן שאין שורפים נותר בט"ו ניסן

הנותר מבשר הפסח טעון שריפה, אמנם אין שורפים אותו מיד ביו"ט, אלא רק למחרת יו"ט. הגמרא מבארת מדוע לא שורפים את הנותר ביו"ט כדי לקיים מצוות "באש תשרופו".

אין שורפים נותר בט"ו ניסן ולא אמרינן עשה ד"באש תשרופו" דוחה לא תעשה דמלאכת יו"ט, לחזקיה דורשים מדכתיב ב' פעמים "עד בוקר" שהכונה לבוקר שני, ואף שגם בלילה השני אסור לשורפו אע"פ שאינו יו"ט, מצינו גם בשלמים שאין נאכלים בליל שלישי ומ"מ אין נשרפים אלא ביום. (תוד"ה ליתן).

לאבבי דורשים מ"עולת שבת בשבתו" למעט עולת חול בשבת או יו"ט ואם אפילו הקטרת עולה אינה דוחה כ"ש שריפת קרבן פסול שזמנו ב"ד (והא דכתיב "לא ילין לבוקר" דמשמע כל הלילה ילין, איירי כשחל י"ד בשבת). וכתבו התוס' (ד"ה ולא) שמה שמצינו שאברי חול שנתותרו (ריב"א מסתפק אם זה רק בתמיד או גם בשאר קרבנות) עושה להם מערכה בפני עצמם וסודרם אפילו בשבת, וי"א שסודרם על המערכה הגדולה, היינו דווקא במשלה בהם האור, דנעשו כלחמו של מזבח והרי הם כקרבן היום.

לרבא דורשים "הוא לבדו" (הוא ולא מכשיריו שאפשר לעשותם מבעוד יום) לבדו ולא מילה שלא בזמנה (לרש"י קמ"ל דלא נילף מק"ו שאם היא דוחה צרעת כ"ש שתדחה שבת, קמ"ל שאינה דוחה כיון שיכול להמתין למחר, וה"ה בשריפת קדשים פסולים ימתין למחר. ולר"ח (תוד"ה ולא) היינו לומדים ק"ו מאוכל נפש, ולר"י היינו לומדים מנדרים ונדבות. עוד כתבו התוס' שרבא סובר כרב אשי שיו"ט הוא גם עשה).

פ"ד. ולרב אשי שבתון דיו"ט דמשמע שבות הוא גם עשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

אלו חלקים בקרבן פסח נאכלים

הגמרא מבארת אלו חלקים בקרבן פסח יוצאים באכילתם ידי חובת אכילת הפסח, ונ"מ שנמנים עליהם לפסח (לפרוש רש"י, ולרמב"ם הנ"מ היא לאיסור שבירת עצם, ולראב"ד לענין איסור נותר).

איתא במתני' שכל הנאכל בשור הגדול שכבר הוקשה כל מה שעתיד להתקשות, יאכל בגדי הרך מגיל ח' ימים שהוא ראוי לפסח, אבל מה שאינו נאכל בשור הגדול אין נמנין עליו כיון שהוא עתיד להתקשות, וראשי כנפים (-הסחוסים שבראשי עצמות הכתפיים) ושאר הסחוסים. לרבה ראשי כנפים והסחוסים זה מ"ד אחר הסובר שאע"פ שאינו נאכל בשור הגדול נאכל בפסח. ולרבא אין כאן מחלוקת דראשי כנפים והסחוסים נאכלים בשילקא (-בישול ארוך) בשור הגדול, ותניא כוותיה דרבא.

גידיים - גידים הרכים דינם כבשר. וגידים שסופם להקשות (לרש"י הכונה לגידי הצואר, ולריב"א (תוד"ה גידין) גידים אלו אין רגילים לאוכלם אף כשהם רכים, אלא הכונה לגידי שדרה, וגידים הרכים היינו גידי בשר), לרבי יוחנן נמנים עליהם בפסח, דבתר השתא אזלינן, והגמ' מעמידה דהיינו באלו שנאכלים בשור הגדול בשילקא. ולר"ל אין נמנים עליהם בפסח דבתר בסוף אזלינן, ורק גידים שאינם עתידים להתקשות דינם כבשר. (וראשי כנפים והסחוסים יש עליהם טעם בשר יותר מהגידים. אי נמי גידים סופם להקשות בגדי עצמו, אבל ראשי כנפים והסחוסים סופם להקשות רק בשור הגדול. תוד"ה הואיל וד"ה הא). וחזר בו ריו"ח ואמר שבתר בסוף אזלינן, ומהאי טעמא עור הראש של עגל הרך (-יונק) אינו מטמא טומאת אוכלין.

מלקות על נותר ועל שבירת עצם בפסח

אסור להותיר מן הפסח דכתיב "ולא תותירו ממנו עד בוקר", וכן אסור לשבור עצם מקרבן פסח דכתיב ועצם לא תשברו בו". הגמרא מבארת האם העובר על לאוים אלו לוקה או לא, ומה הדין בזה בפסח טמא או שאינו ראוי לאכילה.

המותיר בפסח אפילו בקרבן טהור אינו לוקה, אף דכתיב "לא תותירו ממנו עד בוקר". לרבי יהודה הטעם משום שזה לאו הניתק לעשה ד"והנותר ממנו וכו' באש תשרופו", דמשמע שאם ישורף זו היא תקנתו וינצל ממלקות, ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נסמך לו. ולרבי יעקב הטעם משום דהוי לאו שאין בו מעשה.

השובר עצם בפסח

איתא במתני' שהשובר עצם בפסח טהור לוקה, אבל בפסח טמא אינו לוקה. ובברייתא איתא ת"ר "ועצם לא תשברו בו" בכשר ולא

באיזה פסולי קרבן גזרו חכמים

טומאה

קרבן שהוא פיגול או נותר גזרו חכמים שזה מטמא את הידים. הגמ' מבארת האם גם בקרבן שיצא למקום שאסור להוציאו מטמא את הידים או לא, ולהלן יבואר מה נחשב "יוצא", וכן יבואר האיסור המיוחד בפסח להוציאו מחבורה אחת לחבורה אחרת.

הפיגול והנותר מטמאים את הידים מדרבנן, הפיגול משום חשדי כהונה שיפגלו בכונה משום איבה, וגזרו צריך לטרוח להטביל ידיו לפני שיגע בקודש, (והטומאה חמורה גם לרשעים, כדמצינו שטהרת כלים חמורה משפיות דמים. תוד"ה משום), והנותר משום עצלי כהונה שמתעצלים לאכול קדשים. י"א ששיעור הטומאה בכזית כשיעורו לאיסור אכילה, וי"א ששיעורו בכביצה כשיעור טומאתו מדאורייתא.

יוצא - הגמ' מסתפקת אם גזרו חכמים טומאה גם ביוצא, ומסקנת הגמ' שבפסח לא גזרו טומאה ביוצא כי אין לחוש שיוציא במזיד, דבני חבורה זריזים הם שהם רבים ומזריזים זה את זה מלהוציא, וא"צ להחמיר עליהם כדי שלא יבואו להוציא, (ודווקא בדברים הנוגעים לפסח אמרין שהם זריזים, אבל לענין חתני חוששים. תוד"ה דבני), אבל בשאר קדשים נשאר הדבר בספק. ובאבר שיצא מקצתו גם אם גזרו טומאה ביוצא אין שאר הבשר נטמא, דטומאת סתרים לא מטמא דכתיב "וידיו לא שוטף במים" בעינן נגיעה בידים שהם בגלוי, (ואף שר"מ חולק, הלכה כרבי יוסי שאינו מטמא. תוד"ה טומאת), ולרבינא דאמר חיבורי אוכלים לאו חיבור הוא וכמאן דמפרתי דמי ולא חשיב בית הסתרים נטמא כולו. ואף אם יש שיעור טומאה במה שיצא לחוץ, ובאופן כזה מודה רבי יוסי שהוא מטמא בשעת פרישתו, איכא לאוקמי בניתזת בכל כוחן, או בחותך ומשליך מעט מעט. תוד"ה ולרבינא.

את היוצא, שחלקו הפנימי כשר וחותר עד שמגיע לעצם וקולף עד שמגיע לפרק וחותר, אבל אינו ראוי לאכילה במקום שבירה. וכן אמר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה שאין איסור שבירת עצם באבר שיצא מקצתו, אבל אבר שיצא כולו אין בו איסור שבירה, דפסול הוא.

לרב ששת בריה דרב אידי אבר שיצא מקצתו לכו"ע מותר, ונחלקו אם יש איסור שבירת עצם בנא, שהוא כשר אבל אינו ראוי לאכילה.

לרב נחמן בר יצחק בנא לכו"ע אסור, כיון שיכול לצלותו ולאכול, ונחלקו בעצם האליה שזה כשר אבל אינו ראוי לאכילה כיון שמקטירים את האליה.

לרב אשי בעצם האליה לכו"ע מותר כיון שאינו ראוי לאכילה כלל (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו באבר שאין בו כזית בשר שהוא כשר אבל אין בו שיעור אכילה.

לרבינא בזה לכו"ע מותר כיון שאין בו שיעור אכילה (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו באבר שאין בו כזית במקום זה ויש בו במקום אחר, אי בעינן שיהיה שיעור אכילה במקום שבירה, וכן נחלקו בזה ריו"ח ור"ל דלריו"ח אסור ולר"ל מותר, והיינו אליבא דרבי, אבל לרבנן לכו"ע אסור. תוד"ה איתמר.

פ"ה. עצם אפי' יש בה מח יש בה איסור שבירת עצם, ולא אמרין שיבוא עשה ד"ואכלו את הבשר בלילה הזה" וידחה לא תעשה של "ועצם לא תשברו בו", (והקשו התוס' (ד"ה כשהוא) דבעידנא שעוקר את הלאו לא מקיים את העשה, ועוד שהרי אפשר לקיים שניהם), דכתיב בפסח שני "ועצם לא ישברו בו", וזה מיותר דהא כתיב "ככל חוקת הפסח יעשו אותו", ולומדים מזה איסור שבירת עצם שיש בה מח.

בפסול, רבי אומר "בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו" ללמד שרק הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם. ולהלן תבואר מחלוקתם.

לרב ירמיה נחלקו ת"ק ורבי בשובר עצם בפסח הבא בטומאה, שזה קרבן פסול דטומאה דחיה היא בציבור, אבל הוא ראוי לאכילה.

פ"ד: לרב יוסף בשובר עצם בפסח הבא בטומאה לכו"ע אינו לוקה כיון שהוא פסול, ונחלקו בהיתת לו שעת הכושר ונפסל, שלת"ק לוקה משום שהוא כשר, ולרבי אינו לוקה משום שכעת אינו ראוי לאכילה. וי"ג שבאופן זה חשיב בר אכילה אבל אינו כשר, ואינו נראה, ולפ"ז י"ל שלאביי לוקה בזה לכו"ע. תוד"ה ה"ג. לאביי בהיתת לו שעת הכושר ונפסל לכו"ע אינו לוקה כיון שעכשיו הוא פסול (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו אם יש איסור שבירת עצם מבעוד יום שהקרבן כשר אבל אינו ראוי לאכילה, ומ"מ מדרבנן אסור אטו משחשיכה. (כדמצינו שלרבי נמנים על מח שבראש, הואיל ויכול לגוררו ולהוציאו בקיסם דרך האף, ואין נמנים על מח שבקולית, ומבואר שאף מבעוד יום אסור לשבור את העצם וממילא א"א להגיע למח, ואע"פ שיכול לקלות את העצם ע"י גחלת ולהגיע למח, אסור לעשות כן, לאביי משום דחיישינן שתפקע העצם וחשיב שבירה, ולרביא שמא האש תאכל מהמח עצמו ויש בזה הפסד קדשים בידים, וכן לענין שבירה מבעוד יום גזרו חכמים אטו משחשיכה). ובברייתא מבואר ששלא בשעת אכילה אין איסור שבירת עצם.

לרב פפא לכו"ע מבעו"י אסור לשבור עצם, כיון שבערב הוא יהיה ראוי, ונחלקו באבר שיצא מקצתו חוץ לחומת ירושלים, וצריך לחתוך

חדש ב'תמצית'

קורס חדשני מקצועי וייחודי
הדרך ללמוד - להנות - ולזכור
מחזור חדש ומורחב של 11 שיעורים,
בירושלים בני ברק רכסים ומודיעין
עילית, החל מחודש טבת.
להרשמה ולפרטים: 055-400-7977

קו עדכונים ושיעורים

בקו תוכלו לשמוע: מידע כללי,
עדכונים, רשימת נקודות ההפצה,
שיעורים.

02-3131-465

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי / עמוד
היומי משנה ברורה / הפץ חיים /
אהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום
שישי עד יום שלישי בשעה 7:00
בבוקר:
- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בנדרים פלוס קופת לדעת.

הגרלות בכל שבוע על 500 ₪
במזומן, 81 זוכים בזיכוי 100 ₪
ברשת 'יפה גוף'.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית
החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה
ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה), ועמוד היומי

- **בנקודות ההפצה**

- **במייל 7692282@gmail.com**

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל
מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל
תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד
של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי,
דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת
שלום, ומפעל הש"ס.

לפרטים (כשר) 055-400-7977

מבחנים ב'עמוד היומי'

מבחן 72 < מקץ - חנוכה

פסחים ע"ה. - ע"ח.

ע"ה לגבי מה לא היו משתמשים בגחלים של עץ?

א' לצלית הפסח.

ב' לשרפת בת כהן.

ג' גחלים לוחשות לכהן גדול ביום הכיפורים.

ע"ה: מה אינו כשר לכהן גדול ביום הכיפורים משום שאינו דרך כבוד (גמרא ורש"י)?

א' לקיחת גחלים עומדות ממצבת החיצון.

ב' לקיחת גחלים לוחשות ממצבת החיצון.

ג' הכנסת אוד או שמן בער לפני ולפנים.

ע"ז. הסך פסח צלי של ישראל במעט שמן של תרומה, מה דינו?

א' טעון הדהו.

ב' טעון קליפה.

ג' לרב טעון קליפה ולשמואל כולו אסור.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?

א' דווקא כשרים סמוכים, מפני שאחד נותן טעם בשני ונמצא הפסח נאכל למנויין.

ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי והשני טלה מותר.

ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני שחוששים שמא יחליפו.

ע"ז: איזה דבר אינו תלוי בנדון אם טומאה הותרה בציבור או שהיא דחוייה בציבור (גמרא ורש"י)?

א' האם צריך רצון על ההקדבה בטומאה, והאם הציץ מרצה כשאינו על מצח אהרן.

ב' האם צריך לחזר אחר כתנים טהורים.

ג' האם הציץ מרצה על טומאות בשר ושיירי מנחה הנאכלים.

ע"ז: נטמא הת"ל או הבשר או שניהם, האם זורקים את הדם לרבי יהושע?

א' רק בנטמא הת"ל, מפני שהציץ מרצה רק על העולין.

ב' רק בנטמא הבשר, מפני שהציץ מרצה רק על האכילת.

ג' בנטמא אחד מהם זורקים, אבל לא כשנטמאו שניהם.

ע"ה: מדוע היו מזיזים על הכהן גדול לפני יום הכיפורים?

א' לתוספת קדושה.

ב' שמא נטמא במזל, וטומאה דחוייה בציבור.

ג' שמא נטמא במזל, אך למ"ד טומאה הותרה בציבור.

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש ש"ק ומועדים.

חש"ב, ספרי מוסר ועוד

בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את התבחינים:

בטל: 0737-289-469 | מנחת: זרית פסח (זרע) | חז"ר: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסכומים והתבחינים:

בטל: 0737-289-469 | מנחת: זרית פסח (זרע) | חז"ר: 7692282@gmail.com

מערב התבחינים פותחה מיום שיש בבוקר עד יום שיש בבוקר | זרית פסח בכל שבוע

פרס ראשון: 500 ₪ עוד 8 זוכים ביוני 100 ש"ה ב"פסח"

מבחנים ב'עמוד היומי'

מבחן 73 < פרישת ייגש

פסחים ע"ח: - פ"א:

ע"ה: באיזה אופן ציבור שהקריבו פסח אינם אוכלים אותו בטומאה מדרבנן (לרבי יוחנן, גמרא ורש"י)?

א' אם היו טמאים כבר משעת שחיטה.

ב' אם היו טהורים בשעת שחיטה וטמאים בשעת זריקה.

ג' אם היו טהורים גם בשעת שחיטה וגם בשעת זריקה.

ע"ט: היו ישראל מוציא טהורים ומוציא טמאים, מה הדין לפי רב שמחצה כרוב?

א' כולם עושים בטומאה.

ב' הטהורים עושים לעצמם והטמאים עושים לעצמם.

ג' הטהורים עושים את הראשון והטמאים את השני.

ע"ט: האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים?

א' מצרפים.

ב' אין מצרפים.

ג' תלוי אם נשים בפסח רשות או חובה.

פ: מדוע לפי עולא כשיש מחצה טהורים לא מטמאים אחד מהם במזל?

א' מפני שעולא סובר ששוחטים זורקים על טמא מזה.

ב' מפני שהוא נדחה מחגיגה.

ג' שתי התשובות נכונות.

פ: על איזה טומאות ודאי הציץ מרצה?

א' על טומאות הדם או הבשר או החלב או הבעלים או הכהן.

ב' על טומאת הדם או הבשר או החלב, ולא על טומאת הבעלים או הכהן.

ג' על טומאת הדם או הבשר או החלב, אבל לא על טומאת הבעלים, ובטומאת הכהן ספק.

פ"א: זה שראה ג' ראיות, האם אפשר לשחוט עבורו פסח (רש"י)?

א' אם ערב פסח הוא היום השביעי לא, ואם הוא היום השמיני אפשר.

ב' בכל גזונא אי אפשר שמא יראה.

ג' בכל גזונא אפשר, מפני שגם אם יראה אמרין מקצת היום ככולו.

פ"א: המוצא מת מושכב בתוך העפר בדרך, מה דין העובר שם?

א' אם יכול להיות שלא נטמא טהור רק לפסח וזיז, אבל אסור בתרומה.

ב' אם יכול להיות שלא נטמא מותר אף לתרומה, ואם ודאי נטמא טהור רק לפסח וזיז.

ג' אם יכול להיות שלא נטמא מותר אף לתרומה, ואם ודאי נטמא טמא גם בנזיר ופסח.

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש ש"ק ומועדים.

חש"ב, ספרי מוסר ועוד

בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את התבחינים:

בטל: 0737-289-469 | מנחת: זרית פסח (זרע) | חז"ר: 7692282@gmail.com

ניתן לקבל את הסכומים והתבחינים:

בטל: 0737-289-469 | מנחת: זרית פסח (זרע) | חז"ר: 7692282@gmail.com

מערב התבחינים פותחה מיום שיש בבוקר עד יום שיש בבוקר | זרית פסח בכל שבוע

פרס ראשון: 500 ₪ עוד 8 זוכים ביוני 100 ש"ה ב"פסח"

תמצית

סיכום גמרא, הלכה ומוסר

7692282@gmail.com

מבחנים ב'עמוד היומי'

מבחן 74 < פרשת ויחי

פסחים פ"ב. עד פ"ה.

פ"ב. על איזה דין נחלקו רבא ורב יוסף אם הטעם מפני החשד או הבושה?
א' למה אין שורפים קדשים במקדש מעצים של השורף.
ב' למה היו מעמידים טמאים בשער המזרח.
ג' שתי התשובות נכונות.

פ"ב. למסקנה מדוע צריך פסוק מיוחד שנשר טמא דינו בשריפה?
א' לומר שאינו טעון עיבור צורה.
ב' לומר שלא מספיק לו קבורה.
ג' ללמד שגם בטומאת הבעלים טעון שריפה.

פ"ג. האם שריפת הנותר מהפסח דוחה שבת או יו"ט?
א' דוחה.
ב' אינה דוחה.
ג' שבת אינה דוחה ויו"ט דוחה.

פ"ג. אלו גידים בפסח טעונים שריפה כשנעשו נותר?
א' רק אלו הראוים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא.
ב' רק אלו הראוים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא ומדברנו.
ג' רק אלו המותרים לאכילה מדאורייתא, אע"פ שאינם ראויים לאכילה.

פ"ד. האם יש מלקות על איסור נותר?
א' בטחור לוקה ובטמא אינו לוקה.
ב' בטחור לוקה ובטמא מחלוקת.
ג' בין בטחור בין בטמא אינו לוקה.

פ"ד. באיזה פסח יש איסור שבידת עצם לכ"ע?
א' רק בקרבן כשר שנצלה כראוי ובליל ט"ו ויש באבר זה כזית בשר במקום זה.
ב' כנ"ל, אך א"צ שיהיה כשר עכשיו אלא סגי שהיה לו שעת הכושר.
ג' כנ"ל תשובה א', אך סגי שלא נצלה כל צרכו.

פ"ה. האם יוצא מטמא את הידים?
א' בפסח לא ובשאר זבחים כן.
ב' בפסח לא ובשאר זבחים ספק.
ג' בפסח ספק ובשאר זבחים כן.

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש ש"ק ומועדים.
חשן"ב. ספרי חומר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את המבחנים:
בטל: 0737-289-669 | מערות: דרור פוסט (לדעת) | חיוני: 7692282@gmail.com
ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:
חיוני: 7692282@gmail.com | בטל: 0737-289-669 | חיוני: 7692282@gmail.com
מערות המבחנים פותחות מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה | גרורות בכל שבוע
פרס ראשון: 500 ₪ עוד 8 זוכים ביוזמי 100 ש"ה ב"פ ק"י

מבחנים ב'עמוד היומי'

מבחן 75 < פרשת שמות

פסחים פ"ה. עד פ"ח.

פ"ה. איזה שני קדושים כמו מה שבפנים?
א' שערי ירושלים.
ב' שערי העזרה.
ג' שערי ניקנור.

פ"ו. באיזה אופן יש קדושה בגגות?
א' כשהם בגובה שווה לקוקע הסמוכה.
ב' לאכילת הפסח.
ג' לעולם אין קדושה בגגות.

פ"ו. מה טעם הסוכרים שחבורה שנפרסה מוחיצה באמצע אסור להם להמשיך לאכול את הפסח (גמרא ורש"י)?
א' מפני שאין הפסח נאכל ב' מקומות.
ב' מפני שאין הפסח נאכל ב' חבורות.
ג' שמא יעברו מחבורה להבורה.

פ"ו. אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, והלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה, ממנה היא אוכלת (לרש"י)?
א' באינה רדופה לילך לבית אביה תאכל במקום שהיא רוצה, ובדופה תאכל משל אביה.
ב' באינה רדופה תאכל משל בעלה, ובדופה תאכל במקום שהיא רוצה.
ג' ברגל הראשון לעולם אוכלת משל אביה.

פ"ו. מפני מה זכה ירבעם בן יואש להזנות עם מלכי יהודה?
א' מפני שהיה מלך כשר.
ב' מפני שלימד זכות על ישראל.
ג' מפני שלא קיבל לשון הרע.

פ"ח. איזה דין תלוי אם יש ברייה (גמרא ורש"י פ"ו פ"ח)?
א' אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, עבד ששחט לרבו גדי וטלה.
ב' יתום ששחטת עליו אפוטרופסים. מלך ונולד ששחט עבדים גדי וטלה.
ג' עבד של שני שותפים. אב ששחט לבנו ובתו הקטנים.

פ"ח. האומר לעבדו צא ושחט עלי את הפסח, ושחט גדי או טלה, מה הדיו?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא יאכל.
ג' צריך לומר לו מה לשחוט, דאין ברייה.

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש ש"ק ומועדים.
חשן"ב. ספרי חומר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את המבחנים:
בטל: 0737-289-669 | מערות: דרור פוסט (לדעת) | חיוני: 7692282@gmail.com
ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:
חיוני: 7692282@gmail.com | בטל: 0737-289-669 | חיוני: 7692282@gmail.com
מערות המבחנים פותחות מיום שישי בבוקר עד יום שני בלילה | גרורות בכל שבוע
פרס ראשון: 500 ₪ עוד 8 זוכים ביוזמי 100 ש"ה ב"פ ק"י

תמצית

סיכום גמרא, הלכה ומסורת

7692282@gmail.com

מבחנים ב'עמוד היומי'

תמצית
סיכום גמרא, הלכה ומוסר
7692282@gmail.com

מבחן 76 < פרשת וארא

פסחים פ"ט. עד צ"ב.

פ"ט. חמשה שנתעברו עורות פסחיהם, ונמצאה יבלת באחד מהם. למה לא יביאו קרבנות ויתנו שמי שיצא ידי חובה יהיה קרבנות שלמים (למסקנת הגמרא, איזה טעם נכון בכל גוונא)?

א' מפני שבשלמים צריך לחת חזה ושוק לכהן.
ב' מפני שהוא מנעט בזמן אכילת השלמים.
ג' מפני שלכתחילה צריך בשלמים זריקה, ופסח טעון שפיכה.

פ"ט: באיזה אופן רשאים בני חבורה לומר לאחד טול חלקך וצא?

א' רק בממנה עימו אחרים על הפסח.
ב' כנ"ל, וכן הוא אוכל חובה, ואפילו בכל ימות השנה.
ג' אפילו אם אינו אוכל חובה רשאים להתלק.

צ. האם איסור אתנן חל על קדשים?

א' אינו חל.
ב' בעופות חל ובהמה לא.
ג' בקדשים חל ובקדשי קדשים לא.

צ: באיזה אופנים אין שוחטים פסח לפי רב על טמא שיכול להיות טהור בערב (לפי הצ"ח מדרבנן)?

א' רק טמא שרץ שלא טבל שמא לא יטבול.
ב' גם מחוסר כיפורים שלא מסר קרבנותיו שמא לא יביאם.
ג' גם מחוסר כיפורים שנמסר קרבנותיו, שמא הכהנים לא יקריבום.

צ"א. על מי מביאה הגמ' (פסחים צ"א) מחלוקת אם שוחטים עלהם את הפסח?

א' חבורה שבכולם יש ספק אם יוכלו לאכול, חבורה שכולם לא יכולים לאכול חוץ.
ב' חבורת נשים עבדים וקטנים, או נשים ועבדים, או קטנים ועבדים, או שכולם גרים.
ג' אדם יחיד. אשר יחידה בפסח ראשון, חבורת נשים או אנשים ונשים בפסח שני.

צ"א: איזה טעם מביא בגמרא (פסחים צ"א) למה אין עושים פסח לחבורה של גרים?

א' שמא ידקדקו בו ויביאורו לדין פסול.
ב' שמא יזלזלו בו.
ג' מפני שאינם יכולים לומר "עבדים היינו".

צ"ב. אלו דברים אסורים מדרבנן אף שהם גורמים שלא לעשות פסח שיש בו כרת?

א' הואה לטמא או הבאת איזמל למילה דרך רשויות דרבנן, בשבת.
ב' אכילת פסח לאונן. כניסת טבול יום שהוא מצורע ביום השמיני למחנה לויה.
ג' הליכה בבית הפרס ע"י בדיקה, טבילה בשבת.

ניתן לעשות את המבחנים:
בס"ב: 0737-289-669
ניתן לקבל את הסיכומים והתמציתים:
7692282@gmail.com
מחברת המבחנים פרחיה מילר שיש בביתר ע"י ש"ס בבלית | תגירת בכל שבוע
פסח ראשון: 500 ש"ח עוד 8 זוכים ברכי 100 ש"ח ב"פ ק"י

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש ש"ק ומועדים.
מח"ב. ספרי מוסר ועוד
בטלפון 03-6171132

תמצית

לדעתנו כידיעת התורה

רוצה להיות תלמיד חכם?
רוצה להיות שקוע בלימוד?
רוצה להנות מהלימוד?

מחזור שני ומורחב
של קורס חדשני מקצועי וייחודי
מטעם סיכומי 'תמצית'

הדרך להתענג בידיעת התורה
ללמוד < להנות < ולזכור

בקורס ילמדו בין השאר הנושאים הבאים:

כיצד פועלת משרת הזכרון, מדוע אנו שוכחים, כיצד ניתן לפתח משמעותיות את הזכרון, כיצד ללמוד בצורה חווייתית ונוכחית ולזכור את הלימוד, כיצד חוזרים בזמן קצר ובצורה מהירה ויעילה, איך מסתמים סוגיות, כיצד מצליחים במבחנים וחוזרים את הדברים לטווח ארוך, והעיקר כיצד נהנים תלמידי חכמים, ועוד.

שיעורי הכתיחה לקורס יתקיים במקומות ובמועדים דלהלן:

בני ברק < ביהמ"ד 'בית השם'
רחוב אלחריזי 6 במצאית שבת
טרשת ויגש בשעה 21:00
רכסים < ביהמ"ד 'שבתי ישראלי'
רחוב חרצית 1 ביום שלישי כ"ד
טבת בשעה 21:00
יבטיעו כ"ה טבת בשעה 22:15

ותלם בו על דרכי פעילות משרתת הזכרון והאופן להשתמש בו בידיעת התורה

לפרטים ולהרשמה
055-400-7977

יתפרטמו בקו תמצית שמתפרסם 465-3131-02 בשולחות הערכונים.
פרטים מדויקים על מועדי השיעורים ומיקומם

התורה
מיוחדת!
לעשרים
המאתיים!
הראשונים!